

Kaja Pastarus * Merle Varik

EESTI KEELE

LUGEMIK – TÖÖRAAMAT

3. KLASSILE

4. OSA

Kaja Pastarus * Merle Varik

EESTI KEELE

LUGEMIK – TÖÖRAAMAT

3. KLASSILE

4. OSA

Euroopa Liit
Euroopa Sotsiaalfond

Eesti tuleviku heaks

Kaja Pastarus, Merle Varik
Eesti keele lugemik-tööraamat 3. klassile. 4. osa

Lugemik-tööraamat vastab põhikooli lihtsustatud riikliku õppekava lihtsustatud õppele

Retsenseerinud Kadri Männiksaar, Krista Sunts
Õppevara koostamist nõustas Kaja Plado

Keeleliselt toimetanud Tiina Helekivi
Kujundanud ja küljendanud Eve Kurm
Kaane kujundanud Eve Kurm
Tehniliselt toimetanud Andero Kurm
Illustratsioonid Marilis Ehvert, Ülle Meister
Fotod: Andero Kurm 2 (1, 2), 8 (5), Ilmar Roosmaa 2 (3), Jääaja Keskus 8 (6), Wikimedia Commons

Raamatu väljaandmist on toetanud Euroopa Sotsiaalfond ja Eesti riik programmi „Hariduslike erivajadustega õpilaste õppevara arendamine” kaudu.

Programmi viib ellu SA Innove

Autoriõigus: SA Innove, autorid 2014

Kõik õigused kaitstud. Igasugune autoriõigusega kaitstud materjali ebaseaduslik
paljundamine ja levitamine toob kaasa seaduses ettenähtud vastutuse.

ISBN 978-9949-524-72-3 (kogu teos)

ISBN 978-9949-524-73-0 (kogu teos, pdf)

ISBN 978-9949-524-74-7 (I osa)

ISBN 978-9949-524-75-4 (I osa, pdf)

ISBN 978-9949-524-76-1 (II osa)

ISBN 978-9949-524-77-8 (II osa, pdf)

ISBN 978-9949-524-78-5 (III osa)

ISBN 978-9949-524-79-2 (III osa, pdf)

ISBN 978-9949-524-80-8 (IV osa)

ISBN 978-9949-524-81-5 (IV osa, pdf)

ISBN 978-9949-524-65-5 (Õpetaja juhendmaterjal, pdf)

Trükiettevalmistus: Kirjastus Studium
Riia 15 b, Tartu 51010
Tel 7343 735, www.studium.ee

Trükitud OÜ Greif trükikojas
Lohkva, Luunja vald
Tartumaa 62207

Mida ma arvan?

Tagasiside-leht õpilastele

1. Märki tabeli õigesse tulpa ✕.

2. Vasta õpetaja küsimustele.

*Meeldis. → Mida huvitavat said teada? Mis oli selles loos lõbusat? ...

*Ei meeldinud. → Mis sulle selles loos ei meeldinud?

	MEELDIS	EI MEELDINUD
1. Kevad		
2. Munade-pühad		
3. Kuusik ja männik		
4. Koolis toimub karneval		
5. Kes see oli?		
6. Lõvi ja hiir		
7. Kaelkirjak		
8. Nina ja sarv		
9. Kõnelev paberi-tükk		
10. Antsu lugu kassist		
11. Kaks saia		
12. Ploomikivi		
13. Emmele		
14. Osavad käed		
15. Töö teeb tuju heaks		
16. Kana, part ja hiir (I osa)		
17. Kana, part ja hiir (II osa)		
18. Võta jalad selga!		
19. Linnast ära		

Kevad

Kevad

Kersti Merilaas (lühendatud)

pungad paka|tavad { puudel
põõsastel = pungad lähevad lahti
pungad paka|tavad täies väes = puud ja põõsad lähevad ruttu lehte
lepik = mets, kus kasvavad lepad
värske rohu-tukk = värske rohi (vrdl juuksetukk – salk juukseid)
ääsal = rohu-maal, nurmel
täntsib lõuna-tuul

värske rohi
ülane } lõhnab
nurme-nukk }

1.

- Kevad jälle|gi on käes,
- paka|tavad täies väes
- pungad põõsas|tel ja puul,
- täntsib ääsal lõuna-tuul.

nurme-nukk

2.

- Lepik sini-lilli täis,
- särab õie kõrval õis,
- lõhnab värske rohu-tukk,
- ülane ja nurme-nukk.

ülane

Eesti lasteluule kuldraamat, 2008, lk 108

1. Loe luuletus.

Nummerda luuletuse read.

2. Loe. Leia luuletusest sarnase tähendusega sõna. Kirjuta.

pungad { avanevad
.....

tuul { puhub
.....

*Kaseoksad koos
kinniste pungadega*

*Kaseoksad koos
lahtiste pungadega*

3. Loe lause (laused).

Leia luuletusest sarnase tähendusega laused.

Kirjuta luuletuse rea number ruudu sisse.

1. Meil on jälle kevad.

2. Puude ja põõsaste okstel on palju punge.

Pungad avanevad.

3. Õues puhub soe tuul.

4. Lepikus õitseb palju sini-lilli.

5. Me tunneme värsket rohu lõhna.

6. Metsa ääres õitsevad lilled.

Ülased ja nurme-nukud lõhnavad meeldivalt.

4. Jooni luuletuses riimuvad sõnad. Kirjuta puuduvad sõnad.

käes – ..... lõuna-tuul – põõsastel ja – .....
täis – ..... rohu-tukk – nurme-.....

5. A. Loe. Lõpeta laused.

Jälle on käes (*mis aasta-aeg?*) ... .

Puude ja põõsaste okstel
ava|nevad (*mis?*) ... .

Kevadel puhub soe (*mis?*) ... .
Ilmad on soojemad kui (*millal?*) ... .

Kevadel õitseb väga palju lilli.
Lepikus õitsevad (*mis lilled?*) ... .

Roheline rohi kasvab kiiresti.
Lilled lõhnavad.
Sini-lill, ... ja ... õitsevad kevadel.

B. Lõpeta luuletuse read.

Jällegi on kevad ...,

pakatavad täies väes
pungad põõsastel ja ...,

tantsib aasal ... .

Lepik sini-lilli ...,
särab õie kõrval ...,

lõhnab värske rohu-tukk,
ülane ja ... .

6. Mis juhtub kevadel looduses? Loe. Vali sobivad laused (X).

1. Kevad toob meile soojust ja valgust.

1. Me näeme päikest rohkem kui talvel.

2. Lumi ja jää sulavad.

3. Õhtuti on kauem valge.

2. Varsti on okste küljes lehed.

1. Okstel puhkevad pungad.

2. Pungadest tulevad lehed.

3. Puud ja põõsad lähevad lehte.

3. Kogu loodus ärkab.

1. Hommikul tõusevad inimesed üles.

2. Loomad liiguvad metsas ringi.

3. Taimed hakkavad kasvama.

4. Lilled pistavad oma ninad mulla seest välja.

1. Lillede õied on mullas.

2. Lilled tulevad mulla alt välja.

3. Lilled kasvavad ja õitsevad.

7. Loe. Täida lüngad.

Jälle on käes (*mis aasta-aeg?*) .....

(*Mis?*) ..... paistab soojalt. Õues puhub soe (*mis?*)

..... Sageli sajab sooja (*mida?*) .....

Kogu loodus ärkab. Puude ja põõsaste okstel pakatavad (*mis?*)

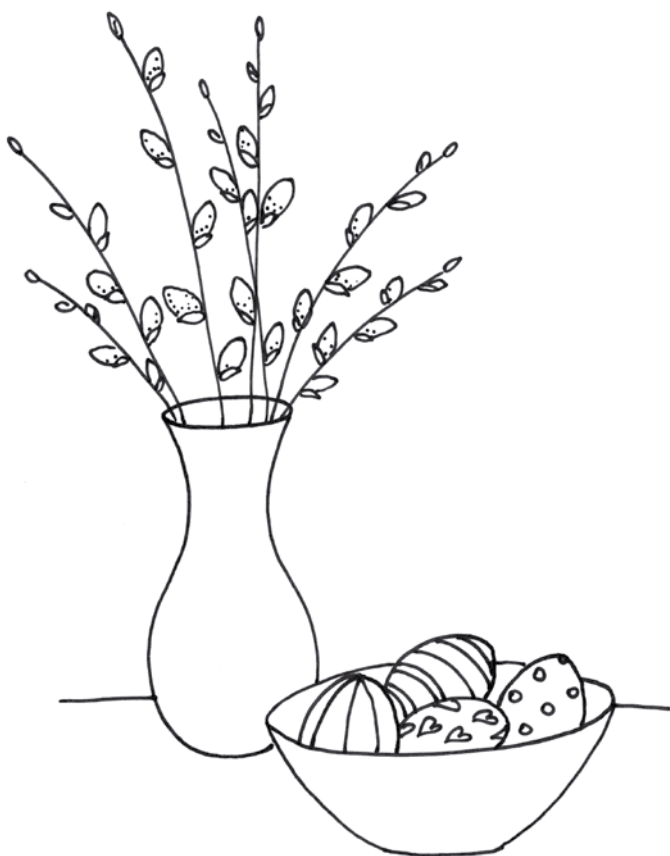
..... Roheline (*mis?*) ..... kasvab

kiiresti. Aasal, metsas ja aias õitsevad (*mis?*) .....

Munade-pühad

1. A. Vaata pilti. Mis puu oksad on pildil? Mis on okste küljes?

Inimesed ütlevad erinevalt:

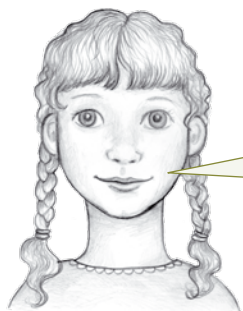
paju- {
urvad
tibud
kiisud
uted

utt = lammas
uted = lambad

kevad-pühad
munade-pühad
liha-võtted

B. Mis aasta-ajal värvime mune? Mis pühade ajal värvime mune?

2. A. Loe Anni jutt. Mida tegi Anni?

Täna on **munade-pühad**.
Ma tõin tuppa vaasi **paju-tibud**.
Ma värvisin koos vennaga mune.

B. Moodusta lauseid. Kasuta sõnu eelmisest ülesandest.

Täna on ...

Anni } tõi ... tuppa vaasi.

Ta }

Tüdruk } värvis koos vennaga ... .

3. A. Loe.

B. Kuidas sinu pere tähistab kevad-pühi?

Vali sobivad tegevused. Värv.

Enne pühi koris|tame toad ära.

Tõome oksad vaasi.

Paneme lilled vaasi.

Küpse|tame kooki.

Värvime mune.

Koksime värvi|lisi mune.

Saadame sõpra|dele kaarte.

Laulame ja tantsime.

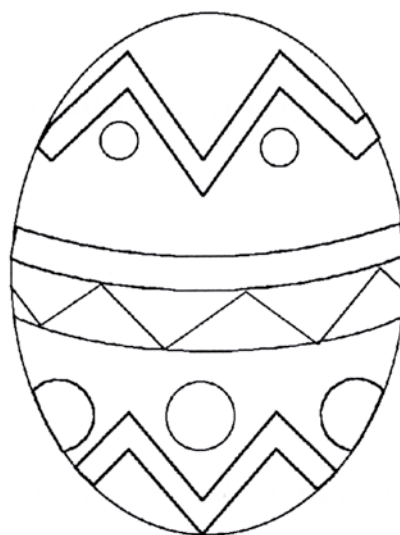
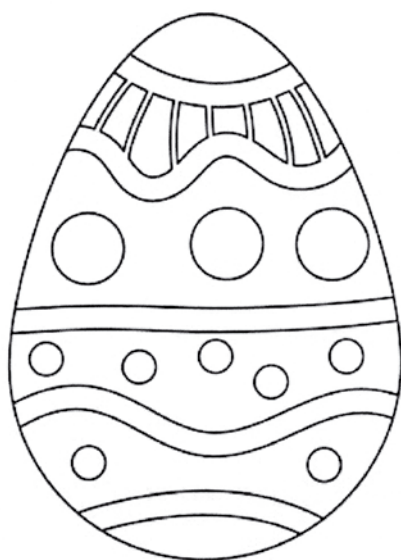
C. Mis laused sa värvisid? Loe.

4. Anni ja tema vend Kevin värvisid mune.

Loe. Vali sobivad pliiatsid. Värv.

Anni valis sellised värvid:
PUNANE, ROHELINE,
HELE-SININE, ROOSA.

Kevin valis sellised värvid:
KOLLANE, PUNANE,
ROHELINE, PRUUN.

Sellel päeval ma värvin mune.

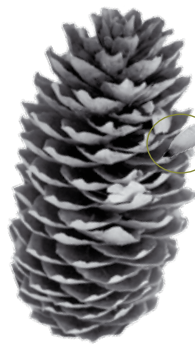
Me teeme sõpra|dega koksi|mise võistlusi.

Kui lööd oma munaga teise muna katki, oled võitja.

1. Vaata pilti. Loe.

Käbi soomused on kinni.
Seemned on soomuste all peidus.

Käbi soomused on lahti.
Seemned pääsevad välja.

LEND-TIIVAGA
SEEME

Kuusik ja männik

Heljo Randmäe, Krista Sprengi järgi

sirgu|sid = kasvasid
sõbra|likult ühes-koos
kuuse elu-ase
tume-roheline küüsik
roheline männik

märtsi-päike avas käbide soomu|sed
kandis seemned { eemale
                          pehme mulla sisse
seemne|test tärkasid nõored küused

○ Noor kuusk ja mänd hakkasid kõrvuti kasvama. Nad sirgusid sõbra|likult ühes-koos. Puudel käisid külas linnud ja oravad. Kõigil oli hea koos olla.

Mänd kasvas kuusest suure|maks. Ta sirutas oma oksad laiali, sest talle meeldis hele päike. Mänd võttis enda alla palju ruumi. Kuuse elu-ase jäi nüüd kitsaks.

○ Kuusk leidis hea nõu. Sügisel valmisid tema käbides seemned. Järgmisel kevadel avas märtsi-päike käbide soomused. Seemned pääsesid välja. Kuusk kutsus tuule appi. Tuul kandis kuuse seemned eemale pehme mulla sisse.

Seemnetest tärkasid mõne aja pärast noored kuused. Keegi ei seganud siin nende kasvamist. Kuuske|dest sirgus uhke tume-roheline kuusik.

Tuul kandis ka männi seemned laiali. Seemnetest tärkasid noored männid. Nendest sai roheline männik.

Randmäe H., Sprenk K., „Emakeele lugemik abikooli 3. kl”, 1978, lk 87

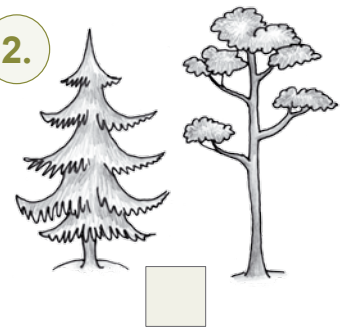
2. Loe. Vali õige pilt või lause (X).

Noor kuusk ja mänd hakkasid kõrvuti kasvama.

1.

2.

1. Kuidas puud paikne|sid?

2. Missugused puud olid?

1. Kuusk oli noor, mänd oli vana.

2. Kuusk oli vana, mänd oli noor.

3. Mõlemad puud olid noored.

käbi-lind

3. Mida tegid linnud ja oravad puude juures?

1. Nad mängisid puude okste all.

2. Nad vaatasid puid.

3. Nad otsisid toitu.

rahn

Rahn ja käbi-lind **otsivad käbidest seemneid.**

3. Mis puud on mänd ja kuusk? Loe. Lõpeta laused.

Mänd ja kuusk on { leht-puud.
okas-puud.

Nende okste küljes on (*mis?*) ... . seemned lehed okkad

4. A. Noored kuused said endale hea kasvu-koha? (3., 4. lõik) Loe. Moodusta erinevaid lauseid.

seemned tuul männid kuused kuusik

1. Kuuse käbides { valmisid } (*mis?*) .....
said valmis }

2. (*Mis?*) ..... { kandis } seemned pehme mulla sisse.
viis }

3. Seemnetest { tärkasid } noored (*mis?*) .....
hakkasid kasvama }

4. Noortest puudest { kasvas } uhke (*mis?*) .....
sirgus }

B. Loe kogu tekst uuesti.

5. Kuidas hakkas kasvama männik? Moodusta laused.

6. Võrdle. Moodusta laused.

Kuuse võra on ... .

Okste vahelt pääseb läbi ... .

Metsa-alune on ... .

tihe
hõre

palju valgust
vähese valgust

valge
hämär

Männi võra on ... .

Okste vahelt pääseb läbi ... .

Metsa-alune on ... .

(Mis puu?) ..... vajab kasvamiseks palju valgust.

7. Loe mõistatus. Mis loom see on? Värvi õige looma pilt.

Tirk-tork teed mööda,
nirk-nark maad mööda,
kribi|nal-krabi|nal kuuse otsa?

- > Jookseb tee peal.
- > Jookseb mööda maad.
- > Ronib osavalt puu otsa.

hääviku-emand
närib haava koort

käbi-kuningas
närib käbisid

Lõuna-maa loomad

Koolis toimub karneval

1. Õpetaja tuli klassi kavala näoga.

Ta teatas lastele uudise:

Varsti on koolis karneval.

* Mis uudis oli õpetajal lastele?

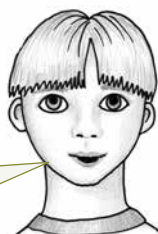

2. Õpilased rõõmustasid. Nad tahtsid täpsemalt teada.

Kelleks me ennast teeme?

Kas emad ja isad
võivad ka tulla?

Millal karneval on?

Mikk

Triinu

Siim

Marta

* Mille üle lapsed rõõmustasid?
* Mida lapsed tahtsid õpetajalt teada?
Loe lapse nimi ja tema küsimus.

3. Triinul tekkis mõte.

Ta rääkis sellest kõigile:

Teeme ennast lõuna-maa loomadeks!

* Kelle küsimusele vastas Triinu?
* Mis oli Triinu ettepanek?

4. Õpetaja vastas laste küsimustele:

Karneval toimub aprilli viimasel nädalal.

Kõik isad ja emad võivad ka tulla.

* Kelle küsimustele vastas õpetaja?
Loe lapse küsimus ja õpetaja vastus.

5. Kõik olid nõus Triinu ette-pane|kuga.

Õpetaja arvas:

Loeme mõned jutud lõuna-maa loomadest.
Nii oskame paremini valida,
kelleks me ennast mas|keerime.

6. Lapsed tahtsid kohe hakata lugema.

1. A. Mis loomadeks tahtsid lapsed ennast teha? Loe nimetused.

B. Mis loomade maskid on piltidel? Märki sobiva sõna taha ✓.

Mina tahan olla:

ahv

lõvi

tiiger

sebra

elevant

nina-sarvik

jõe-hobu

kroko|dill

kael-kirjak

känguru

Kes see oli?

Tiia Toometi järgi

lõvi- {	ema	mängu-platsile
	poeg	loomalaps

Väike lõvi-poeg jooksis koju.

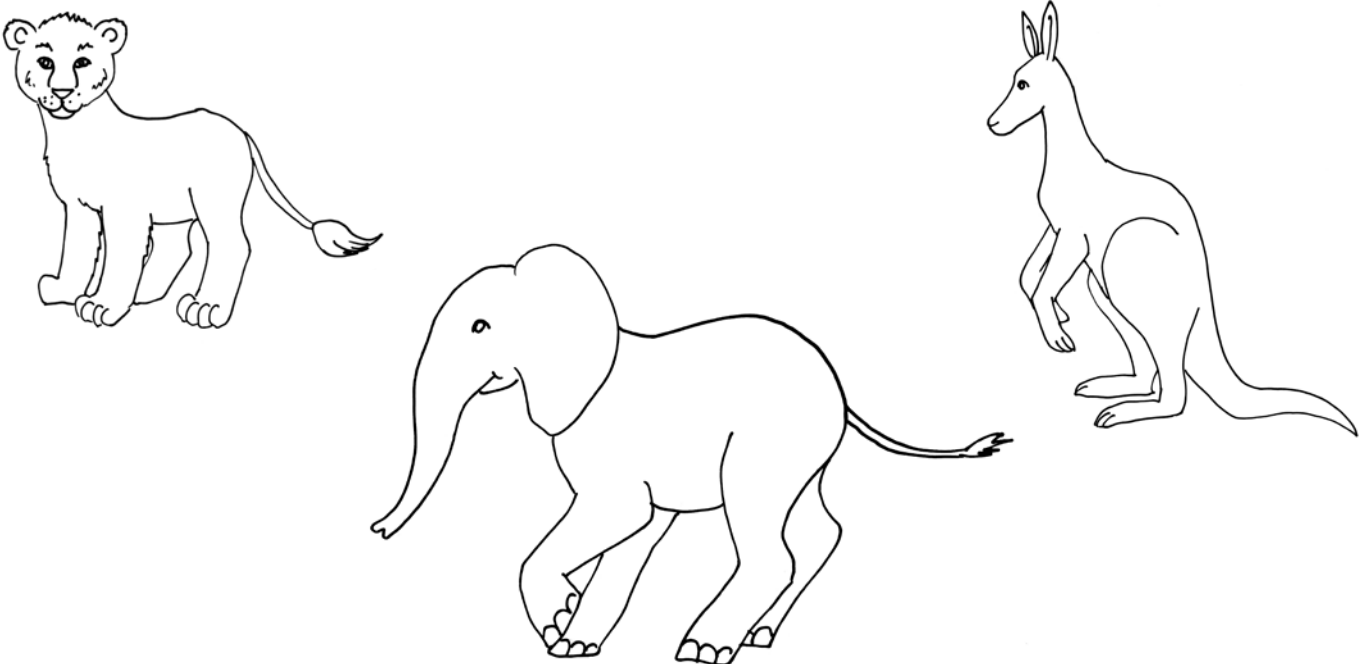
Ta hüüdis: „*Ema, ema! Meie mängu-platsile tuli uus loomalaps!
Ta on nii naljakas!*”

Lõvi-poeg jutustas: „*Ta oli meist kõigist suurem. Tal oli kaks saba. Väike saba oli tal taga nagu meilgi. Teine, suurem saba oli ees. Loom võttis suure sabaga jõest vett. Ta pritsis meid. Küll siis sai nalja!*”

Lõvi-ema ütles: “*Rumaluke. See oli ju ...*”

Toomet T., „Ahvipoeg, kes ei tahtnud areneda”, 1984, lk 2

1. Mis loomast rääkis väike lõvi? Värvige õige pilt.

2. Väike lõvi arvas, et elevandil on (*mitu?*) ..... saba.

A. Millistest sabadest lõvi rääkis? Loe laused.

Elevandil on { **taga** väike saba.
ees suur saba. See on hoopis (*mis?*) .....

B. Loe lause. Näita pildil.

3. Loe. Moodusta lauseid.

Meie mängu-platsile tuli uus looma-laps.

1. Mängima tuli (*kes?*) .....

2. Mängima tuli (*missugune?*) ..... looma-laps.

3. Meiega tuli mängima (*missugune?*) ..... looma-laps.

Väike saba oli taga nagu teistel loomadel.

1. Saba oli tal (*kus?*) .....

2. Saba oli tal taga nagu (*kellel?*) .....

4. A. Loe. Jooni õige sõna.

Väike lõvi-poeg (*kõndis / jooksis*) koju. Ta (*rääkis / laulis*) emale uuest loomast. Looma-laps oli (*kurb / naljakas*). Ta oli teistest (*suurem / väiksem*). Sellel loomal oli kaks (*saba / lonti*). Väike saba oli tal (*ees / taga*). Suurem saba oli tal (*ees / taga*). Loom (*andis / võttis*) suure sabaga jõest vett. Ta (*pritsis / valas*) teisi loomi.

See loom oli (*lõvi-poeg / elevandi-poeg*).

B. Loe laused alla-joonitud sõnadega.

5. Mida arvad sina? Loe. Vali sobiv lause-lõpp. Märgi .

1. Mis oli lõvi jutus naljakat?

Väike lõvi arvas, et

- elevant on suur loom.
- elevant on naljakas loom.
- elevandil on kaks saba.

2. Miks lõvi arvas, et lont on suur saba?

Väike lõvi arvas nii, sest

- ta nägi elevanti esimest korda.
- tal oli endal ka suur saba.
- elevant pritsis teda.

6. A. Loe.

Mikk

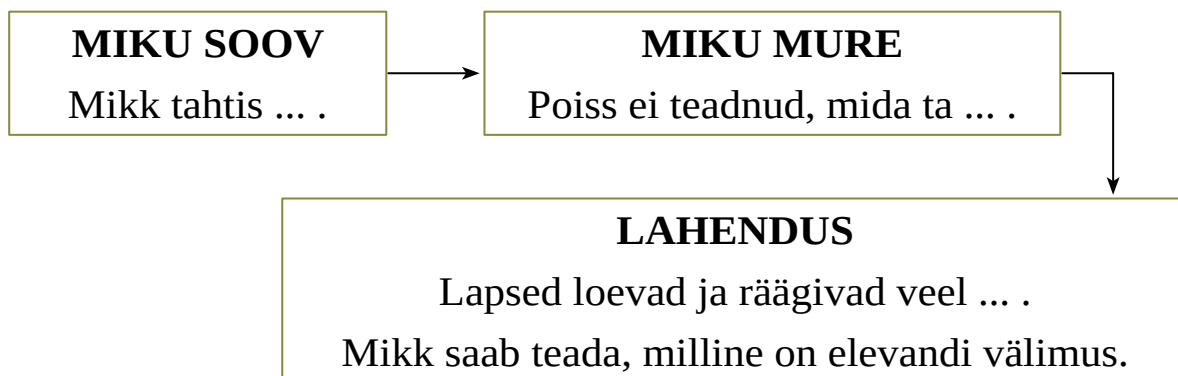
Mina tahan karne|valil olla elevant.
Mida ma selga panen?

Õpetaja

Loeme ja räägime veel elevandist.
Siis sa oskad riie|tust valida.

B. Loe. Lõpeta laused.

7. Loe. Täida lüngad.

Välimus

Elevant on (mis värvi?) ..... loom.

Tal on ..... kere. (*suur / väike*)

Loomal on ..... jalad. (*nõrgad / tugevad*)

Elevandil on ..... kõrvad. (*laiad / kitsad*)

Tal on ..... lont. (*pikk / lühike*)

Londiga võtab ta toitu ja pistab selle endale suhu.

Elevandil ripub taga ..... saba. (*pikk / lühike*)

Liikumine

Elevant kõnnib ..... . (*kiiresti / aeglaselt*)

Ta jookseb kiiremini kui inimene.

Toit

Elevant sööb rohtu, oksi ja puu-vilju.

8. Mida otsustas Mikk? Loe.

Mikk

Mina panen selga hallid dressid.
Ma teen nõõrist endale saba.
Näo ette panen elevandi maski.

Lõvi ja hiir

Lev Tolstoi järgi

jooksis üle käppa|de

laskis looma|kese lahti

lõvi mõirgas

jahi-mehed

sidusid kõite|ga kinni

kuulis lõvi mõirga|mist

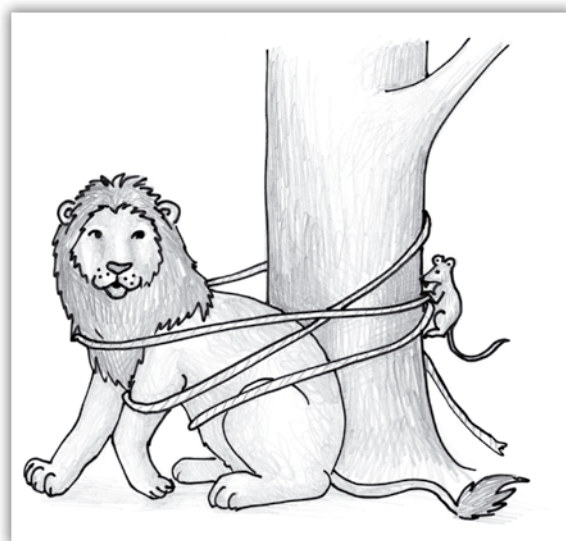
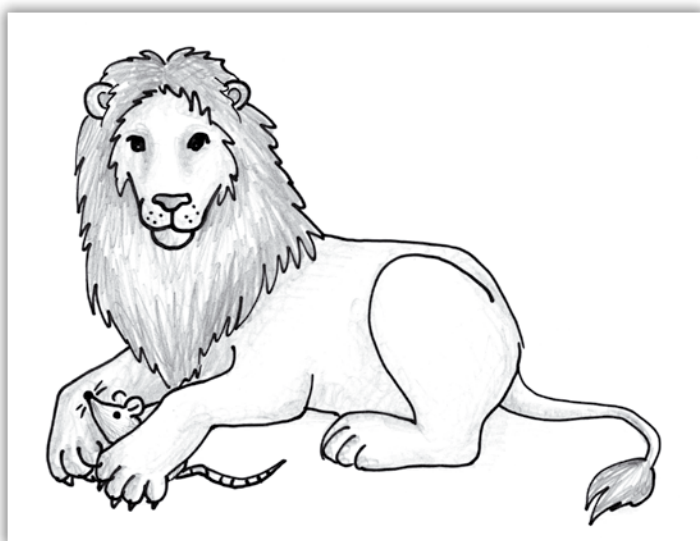
Lõvi magas. Äkki jooksis hiir üle tema käppade. Lõvi ärkas ja püüdis hiire kinni. Hiir palus, et lõvi ta lahti laseks. Ta ütles: „*Kui sa mu lahti lased, tasun sulle heaga.*”

Lõvi hakkas selle peale naerma. Ta mõtles: mida head võib pisike hiir talle teha. Ta laskis looma|kese siiski lahti.

Mõne aja pärast püüdsid jahi-mehed lõvi kinni. Nad sidusid looma kõitega puu külge. Lõvi tahtis vabaks saada. Ta mõirgas kõva häälega.

Hiir kuulis lõvi mõirga|mist ja jooksis tema juurde. Väike hiir näris köied katki. Lõvi pääses vaba|dusse. Nii sai hiireke lõville head teha.

Tolstoi L. „Aabitsajutte”, 1975, lk 13

1. Loe. Võrdle loomi.

Hiir }
Lõvi } on (*missugune?*) ... ja ... loom.

suur ja tugev
väike ja nõrk

Hiir }
Lõvi } (*mida teeb?*) ... asju.

närib
ei näri

2. Loe. Leia tekstist lähedase tähendusega laused.

1. Hiir palus lõvilt vabadust.
2. Hiir lubas lõvile head teha.
3. Hiire jutt tegi lõvile nalja.
4. Jahi-mehed sidusid lõvi kinni.
5. Hiir aitas lõvi vabadusse.

Hiir andis lubaduse.

Hiir täitis oma lubaduse.

3. Loe küsimus. Jooni sobiv vastus (vastused).

KÜSIMUS	VASTUS
1. Miks tegi hiire jutt lõvile nalja?	* Lõvi ei uskunud, et väike loom saab teda aidata. * Lõvi ärmasitas naerda.
2. Mida head tegi lõvi hiirele?	* Lõvi kuulas hiire juttu. * Lõvi naeris hiire jutu peale. * Lõvi laskis hiire vabaks.
3. Miks lõvi möirgas?	* Lõvile meeldis kinni olla. * Köied tegid lõvile valu. * Lõvi tundis hirmu.
4. Kuidas hiir tänas lõvi hea-teo eest?	* Hiir jooksis minema. * Hiir päästis lõvi köitest lahti. * Hiir naeris lõvi jutu peale.

4. A. Moodusta laused.

laskis lahti = laskis vabaks
palus, et lõvi ta vabastaks = palus vabadust

Suur lõvi (*mida tegi?*) ... . Hiireke jooksis üle tema (*mille?*) ... . Lõvi ärkas ja püüdis (*kelle?*) ... kinni. Hiir (*mida tegi?*) ... vabadust. Ta lubas lõvile tasuda (*millega?*) ... .

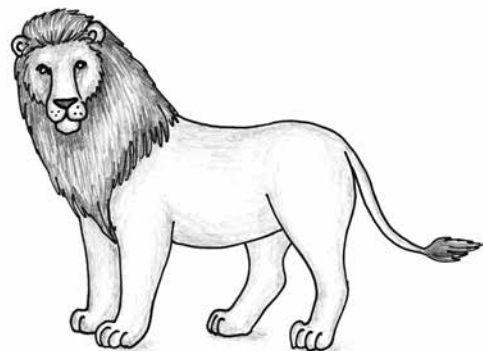
Lõvi hakkas (*mida tegema?*) ... . Siiski laskis ta hiire ... .

Jahi-mehed (*mida tegid?*) ... . Nad sidusid looma (*millega?*) ... kinni. Lõvi (*mida tegi?*) ... kõva häälega. Seda kuulis (*kes?*) ... . Ta tõttas (*kellele?*) ... appi. Väike hiir näris ... . Nii sai hiireke lõvile (*mida teha?*) ... .

B. Jutusta nende lausete abil.

5. Vali jutu kohta sobiv lause (✓).

1. Suur ja tugev ei jää kunagi hätta.
2. Mõni-kord vajavad suured väikeste abi.

6. Loe. Vasta küsimustele.

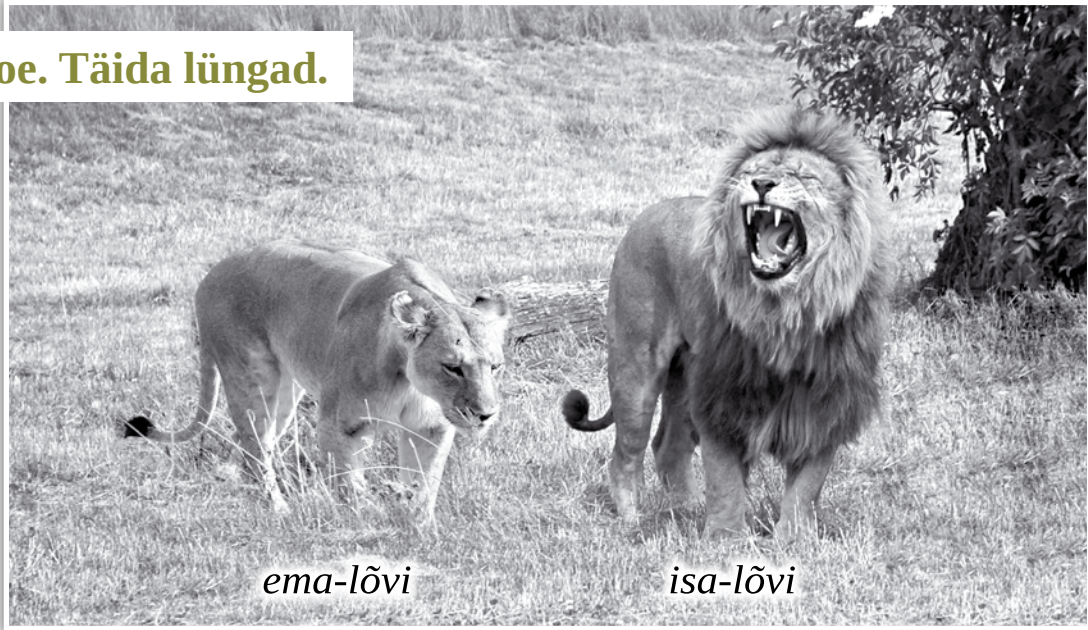

Siim

Mul on kodus lõvi kostüüm.
Ma saan selle selga panna.
Huvitav, mida lõvi sööb?

1. Mida Siim teatas teistele?
2. Mida Siim tahtis teada?

7. Loe. Täida lüngad.

ema-lõvi

isa-lõvi

Välimus

Lõvi on ..... loom. (*väike / suur*)

Isa-lõvil on peas ja kaela peal ..... lakk. (*pikk / lühike*)

Lõvil on suus ..... hambad. (*nõrgad / tugevad*)

Lõvil on ..... jalad. (*nõrgad / tugevad*)

Käppadel on võimsad küünised.

Lõvil on ..... saba. (*pikk / lühike*)

Saba otsas on karvane tutt.

Toit

Lõvid peavad jahti õhtul. Peamiselt otsivad toitu ema-lõvid.

Lõvi sööb teisi loomi. Ta on kiskja.

Lõvi hiilib oma saagile lähedale. Siis teeb ta mõned kiired hüpped.

Nii tababki ta teise looma. Pärast söömist joob lõvi vett.

8. Mida arvas Siim? Loe.

Karnevälil panen selga lõvi kostüümi.
Ma võtan kaasa mängu-sebra.
Mängin nii, et lõvi püüdis sebra kinni.

Kael-kirjak

Epp Annuse järgi

söob mee-leiba
vaatab lähe|malt
annab kael-kirja|kule
annab leiba nüusu|tada

söob ühe am̄psu|ga ära
toob vee-klaasi
kallab vett suhu
palju mõnu|sam on olla

Uku sööb oma toas mee-leiba. Äkki näeb ta akna taga ühte pead.

Uku vaatab lähe|malt. Kael-kirjak seisab akna taga.

Kael-kirjak: „Tere, Uku! Mida sa sööd?”

Uku: „Mee-leiba.”

Kael-kirjak: „Las ma nüusutan.”

Uku annab kael-kirjakule
leiba nüusu|tada.

Kael-kirjak palus: „Kas ma võin
leiva ära süüa? Mul on kõht nii tühi!”

Uku ohkab: „Olgu peale|gi.”

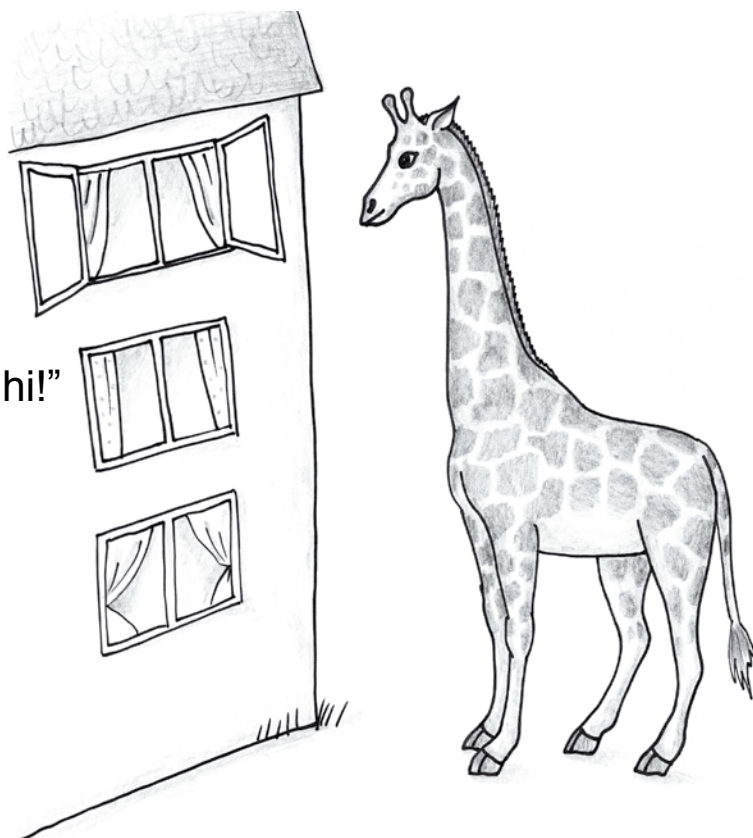
Kael-kirjak sööb mee-leiva
ühe am̄psu|ga ära.

Kael-kirjak: „Kas sul juua on?”

Uku toob oma vee-klaasi.
Ta kallab loomale vett suhu.

Kael-kirjak tänab: „Aitäh, Uku! Mul on nüüd palju mõnu|sam olla.”

Ja kael-kirjak jalutab edasi.

Annus E. „Kaelkirjak akna taga”, Delfi Täheke, 16.08.2012

<http://taheke.delfi.ee/taheke/jutud/kaelkirjak-akna-taga.d?id=64831204>

LISAD lk 74 (piltmõistus)

1. Loe. Vali õige pilt (X).

Uku sõi mee-leiba.

Mida Uku oma leiva peale määris?

leiva-päts

leiva-viil

2. Loe. Leia tekstist tegelaste ütlused.

1. Kael-kirjak teretas Ukut.

2. Loom tahtis teada, mida Uku sööb.

3. Uku ütles, mida ta sööb.

4. Kael-kirjak soovis leiba nuusutada.

5. Kael-kirjak palus süüa.

6. Uku oli nõus leiva ära andma.

7. Kael-kirjak küsis juua.

8. Kael-kirjak tänas Ukut.

3. Loe. Otsusta, kas see on päriselt võimalik.

Märgi tabeli õigesse tulpas **X**.

	On võimalik	Ei ole võimalik
1. Kael-kirjak jalutab linnas ringi.		
2. Poiss sööb oma toas.		
3. Kael-kirjak teab poisi nime.		
4. Kael-kirjak räägib poisiga.		
5. Kael-kirjak nuusutab toitu.		
6. Loomal on kõht tühi.		
7. Kael-kirjak sööb mee-leiba.		
8. Kael-kirjak joob vett.		
<i>Mitu risti (X) märkisid?</i>		

4. A. Loe. Lõpeta laused.

Uku oli oma (*kus?*) ... . Ta sõi (*mida?*) ... . Poiss nägi akna taga (*keda?*) ... .

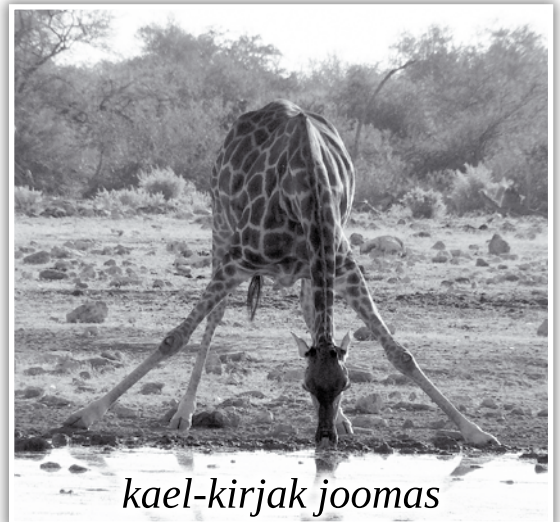
Loom teretas (*keda?*) ... . Ta soovis nuusu|tada (*mida?*) ... . Kael-kirjak kurtis, et tal on kõht ... . Ta küsis (*mille?*) ... endale. Uku tahtis ise seda leiba süüa. Kuid ta oli lahke poiss ja andis leiva-viilu (*kellele?*) ... . Näljane loom sõi (*kuidas?*) ... leiva ära.

Kael-kirjak tahtis ka (*mida?*) ... . Poiss tõi (*mille?*) ... . Ta kallas loomale vett (*kuhu?*) ... .

Kael-kirjak tänas Ukut toidu ja joogi eest. Pika kaelaga loom jalutas ... .

B. Loe kogu tekst uuesti.

5. Loe. Täida lüngad.

Välimus:

Kael-kirjak on ..... loom. (*täpi|line / laigu|line*)

Tal on ..... pea. (*suur / väike*)

Peas on kaks sarve.

Need on ..... . (*siledad / karvased*)

Loomal on ..... kael. (*pikk / lühike*)

Tema jalad on ..... . (*pikad / lühikesed*)

Kael-kirjakul on ..... saba. (*pikk / lühike*)

Toit:

Kael-kirjak sööb puude oksid ja lehti. Ta saab neid kõrgelt hästi kätte.

Kael-kirjakul on pikk keel.

Kael-kirjak joob harva vett. Tal on seda raske kätte saada. Joomise ajal peab loom oma ees-jalad laiali ajama. Nii saab ta ette-poolse kummariduda.

6. Mida rääkis Triinu?

Triinu

Emma õmbleb mulle laigulise kleidi.
Ta teeb samast riidest ka mütsi.
Mütsi küljes on kõrvad ja sarved.
Kes ma olen karnevalil?

Nina ja sarv

Olivia Saar (lühendatud)

lõoma-riigis
üks loomadest
sarve-müks

kabja-
saba-
sarve- } pood

1. *Kord ammu olid nõnda lood, et looma-riigis tehti pood: üks kabja-pood ja saba-pood ja mitut sorti sarve-pood.*
2. *Üks loomadest jäi hiljaks teel, ta sarvi saada tahtis veel, kuid üle jäänud oli üks see kõige pisem sarve-müks.*
3. *Sarv leidis koha nina peal ja kasva|ma ta hakkas seal. Kes on see loom? Siin pildil sa võid talle tere ütelda!*

- Mis ehitati loomade jaoks? Kas tead, kes poed ehitas?
- Poes käis palju loomi. Mida loomad said poest osta?
- Mis juhtus ühe loomaga? Mida soovis see loom poest saada?
- Poes oli juba kaup otsa saanud. Üks asi oli veel müügil. See oli ...
- Missugune tuju võis loomal olla? Miks?
- Kuhu loom pani endale sarve?
- Mis juhtus sarvega?
- Mis loomast luuletus rääkis?

Saar O. „Tuulelilled tuba”, 1988, lk 26

1. Kumb nina-sarvik käis poes? Vali sobiv pilt (✓).

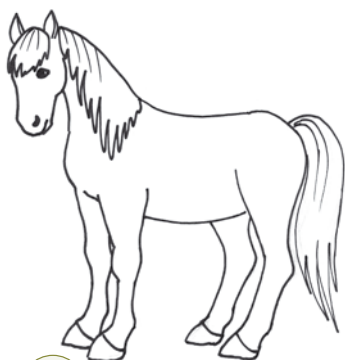

2. Loe lause. Leia luuletusest sarnase tähendusega read. Loe. Mitmendast salmist leidsid? Kirjuta salmi number.

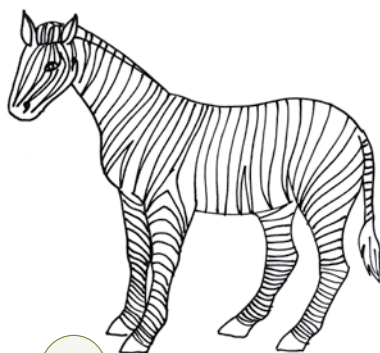
1. Kunagi ammu tehti looma|dele pood. salm
2. Poes olid müügil kabjad, sabad ja sarved. salm
3. Üks loom jäi poes viimaseks. salm
4. Poes oli veel üks väike sarv. salm
5. Sarv kasvas looma nina peal. salm
6. Sa näed selle looma pilti. salm

3. A. Mis loomad on pildil?

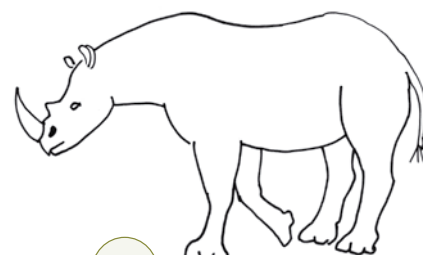
B. Mis loom on Eestis kodu-loom? Värvi selle looma pilt.

1.

2.

3.

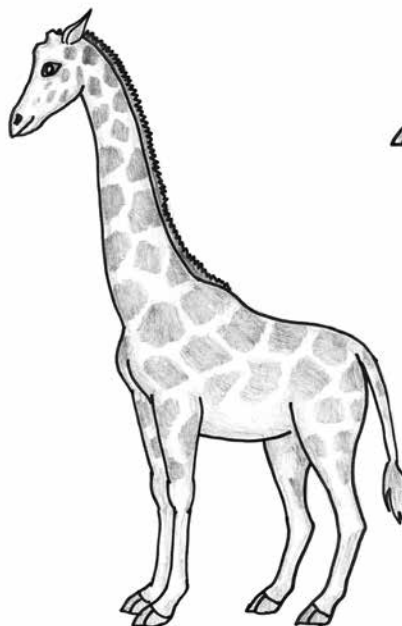
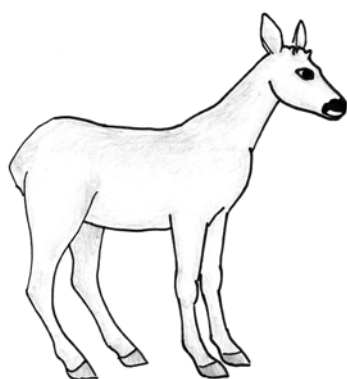
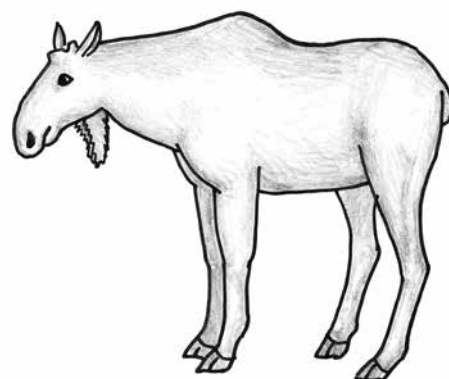
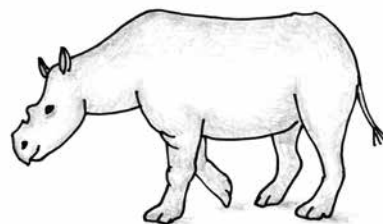
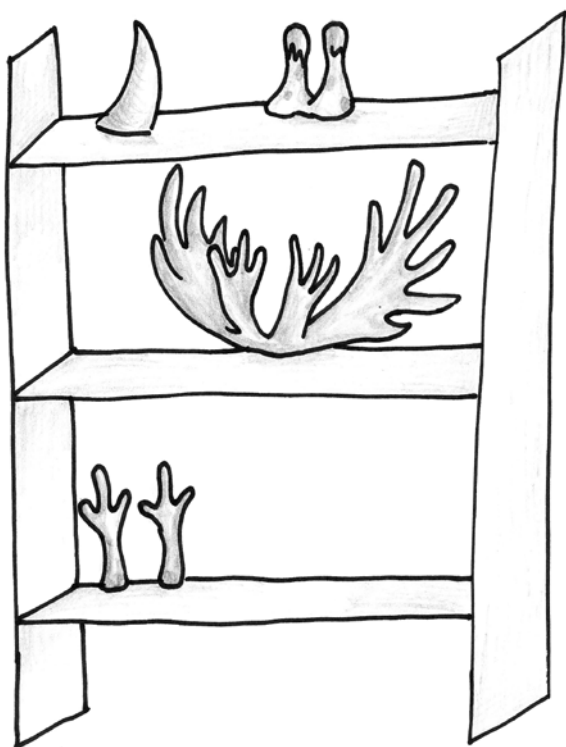
Palja-jalu on kivide peal valus kõndida.
Me paneme jalga kingad.
Hobuse, sebra ja nina-sarviku
jalgade otsas on **kabjad**.

kabi kabjad

- * Kabi on väga tugev.
- * Rasked loomad saavad kapja|dega kiiresti joosta.

4. Mis looma sarved on pildil? Ühenda joonega.

5. Loe. Lõpeta laused.

Kunagi ammu oli loomadel oma (*mis?*) ... .

Seal olid müügil kabjad, ... ja ... .

Üks loom jõudis poodi liiga hilja. Müügil oli ainult üks (*mis?*) ... .

Loom pani sarve oma (*mille?*) ... peale. Sarv hakkas seal kasvama.

See loom oli nina-... .

Kas see lugu juhtus päriselt? Mis sa arvad?

6. Loe. Täida lüngad.

Välimus

Nina-sarvikul on .....

nahk. (*hall / must*)

Tal on ..... keha.

(*ümar / kandi|line*)

Loomal on (*mitu?*) ..... või ..... sarve.

Toit

Nina-sarvik sööb { rohelisi taimi,
puude ja põõsaste lehti,
puude ja põõsaste oksid.

Käitumine

Nina-sarvik ei näe hästi. Kui ta märkab ohtu, hakkab ta kohe ründama.

Nii kaitseb ta ennast vaenlaste eest.

7. Loe. Mida teatas Marta?

Marta

Mina ei taha karnevalil olla nina-sarvik.
Ma veel mõtlen, mis loom ma olen.

Miks Marta ei tahtnud nina-sarvik olla? Mis sa arvad?

8. Mis loom sina tahaksid karnevalil olla?

LISAD lk 75, 76. Kelleks lapsed ennast karnevaliks riietusid?

Kõnelev paberi-tükk

Springeri järgi

ei märga|nud

olid vait nagu hiired

ei lausu|nud sõnagi

sõnas = ütles

viis { prügi-kasti
prügi-kasti välja

mõist|sid nende kõnet

- Klassi põrandal oli paberi-tükk. Keegi lastest ei märganud seda. Õpetaja tuli klassi. Ta lausus: „*Olge tasa ja kuulake! Paberi-tükk räägib midagi.*”

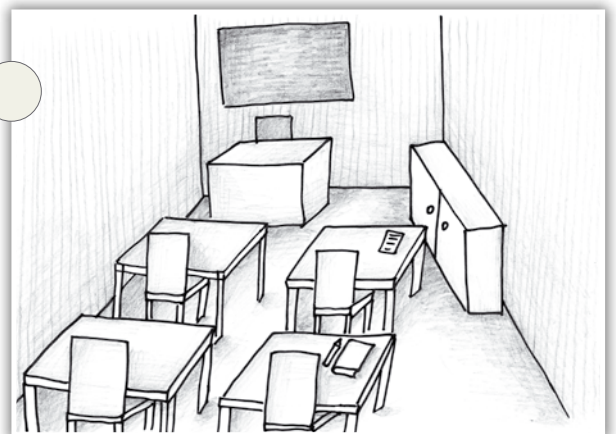
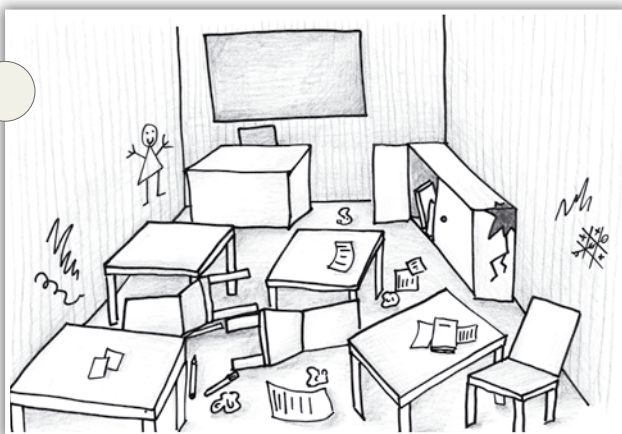
Lapsed kuulasid. Nad olid vait nagu hiired. Kuid paberi-tükk ei lausu|nud sõnagi.

- Lõpuks tõusis Malle pingist. Ta võttis paberi üles ja viis prügi-kasti. Ise sõnas: „*Ma kuulsin, mis paber ütles. Ta hüüdis kogu aeg: „MIKS TE MIND ÜLES EI TÕSTA!”*”

Lastel hakkas häbi. Nüüd mõistsid ka nemad paberi-tükkide kõnet.

Eisen L. Hiie E., „Lugemik-õpik I kl”, 1982, lk 27

1. Millises klassi-ruumis sulle meeldib õppida? Märki ✓.

2. Vasta küsimustele. Leia vastused tekstist.

1. Mida rääkis õpetaja lastele?		1. lõik
2. Mida rääkis paberi-tükk lastele?		
3. Milliseid paberi-tüki sõnu kuulis Malle?		2. lõik
4. Mida kõik lapsed nüüd mõistavad?		

3. Mis võis klassis tegelikult juhtuda? Vali sobiv lause (X).

1. Õpetaja ütles lastele: „Paberi-tükk räägib midagi.”

1. Õpetaja kuulis päriselt paberi-tüki juttu.
2. Õpetaja valetas lastele.
3. Õpetaja soovis, et lapsed teeksid klassi korda.

2. Lapsed ei kuulnud paberi-tüki juttu.

1. Lapsed ise rääkisid kõva häälega.
2. Lapsed ei saanud aru, mida õpetaja mõtles.
3. Lapsed ei tahtnud koristada.

3. Malle kuulis paberi-tüki sõnu.

1. Malle sai aru, mida õpetaja mõtles.
2. Paberi-tükk rääkis ainult Mallega.
3. Malle oli klassi korra-pidaja.

4. Nüüd mõistsid ka teised lapsed paberi-tüki kõnet.

1. Paberi-tükk räägib nüüd kõigi lastega.
2. Lapsed oskavad nüüd võõras keeles rääkida.
3. Lapsed koristavad alati oma klassi.

4. A. Loe. Järjesta laused.

B. Loe laused õiges järje-korras.

Ta viis prahi prügi-kasti.

Põrandal vedeles paberi-tükk.

Malle tõstis paberi üles.

Lastel hakkas häbi.

5. Mille pärast võisid lapsed tunda häbi?

Vali sobiv lause. Tõmba sellele joon alla.

Lastel oli häbi, sest ... { nad ei saanud aru paberi jutust.
Malle ütles neile: „Häbi, häbi!”
nad jätsid paberi põrandale vede|lema.

6. A. Mida Malle tegi? Lõpeta lause.

B. Missugune tüdruk oli Malle? Vali õige sõna.

A. Malle (*mida tegi?*) ... .

B. Ta oli (*missugune?*) ... tüdruk.

MISSUGUNE?

tark

laisk

korralik

7. A. Moodusta küsimused.

Kirjuta lünka küsisõna. Pane lause lõppu sobiv märk.

1. lõik

Kes

Mis

1. .... vedeles klassi põrandal —

2. .... ei näinud maas paberit —

3. .... märkas maas paberi-tükki —

2. lõik

Kes Mis

5. .... viskas paberi prügi-kasti —

Keda Mida

6. .... rääkis Malle teistele —

7. .... tundsid teised lapsed —

B. Esita küsimusi kaaslastele.

8. A. Moodusta lauseid. B. Jutusta nende lausete abil.

1. Klassi põrandal $\left\{ \begin{array}{l} \text{oli} \\ \text{vedeles} \end{array} \right\}$ (mis?) ... .

2. Õpilased $\left\{ \begin{array}{l} \text{ei näinud} \\ \text{ei märganud} \end{array} \right\}$ seda.

3. Õpetaja palus olla $\left\{ \begin{array}{l} \text{tasa} \\ \text{vaikselt} \end{array} \right\}$ ja kuulata.

4. Kõik lapsed olid (kuidas?) ... . Nad ei kuulnud ... .

5. Malle tõusis (kust?) ... . Ta $\left\{ \begin{array}{l} \text{võttis} \\ \text{korjas} \end{array} \right\}$ paberi üles ja viis (kuhu?) ... .

6. Teistel lastel $\left\{ \begin{array}{l} \text{hakkas} \\ \text{oli} \end{array} \right\}$ ... . Nüüd mõistsid ka nemad (mida?) ... .

9. Vaata klassis ringi.

Mida asjad võivad sulle rääkida?

Hoia puhtust!
Ära viska kunagi
prahti maha!

Antsu lugu kassist

Heljo Randmäe, Krista Sprenki järgi

kirju|tasid jutu

meeldis lillelt lille|le lenna|ta

hakkasid lagi|nal naerma

tõi poega|dele söögiks kuuse-käbisid

pisi|kesed ja valla|tud

- Oli eesti keele tund. Õpilased kirjutasid jutu ühest loomast. Igaüks kirjutas loomast, kes talle meeldib.
- Helle kirjutas libli|kast, Kalle oravast ja Mart koerast. Ants kirjutas oma kassist. Mõned sõnad vaatas Ants teiste pealt.
- Õpetaja luges Antsu töö ette. Kõik hakkasid laginal naerma. Antsu lugu oli nii-sugune.

Meie Ints

Meie kassil Intsul oli kuus poega. Nad olid pisikesed ja vallatud. Poega|dele meeldis lillelt lillele lennata.

Ints tõi oma poegadele söögiks kuuse-käbisid.

Kui vana kass toiduga tuli, tervi|tasid pojad teda rõõmsalt: „Auh-auh!”

Randmäe H., Sprenk K. „Emakeele lugemik abikooli 3. kl”, 1978, lk 31

1. Mis loomad meeldisid lastele? Kirjuta.

Kellele?

Kes?

Hellele

Kallele

Mardile

Antsule

meeldis

.....
.....
.....
.....

kass
koer
orav
liblikas

2. Loe lause. Kas see räägib kassist? Märki ruudu sisse + või –.

1. Meie kassil Intsul oli kuus poega.
2. Nad olid pisikesed ja vallatud.
3. Poegadele meeldis lillelt lillele lennata.
4. Ints tõi oma poegadele söögiks kuuse-käbisid.
5. Kui vana kass toiduga tuli, tervitasid pojad teda: „Auh-auh!”

B. Loe „–” märgiga lause. Mis loomast see lause räägib? Kelle vihikust Ants need sõnad vaatas? Jooni sõnad.

PUNANE = need on Helle sõnad.

ROHELINE = need on Kalle sõnad.

SININE = need on Mardi sõnad.

3. A. Loe. Vali lõikude kohta küsimused (X).

1. lõik

- 1. Mis tund toimus eile?
- 2. Mida lapsed tegid vahe-tunnis?
- 3. Mida lapsed tegid eesti keele tunnis?

2. lõik

- 1. Kes kirjutas jänese?
- 2. Kes kirjutas kassist?
- 3. Mida vaatas Ants teiste pealt?

3. lõik

- 1. Kelle töö õpetaja ette luges?
- 2. Miks Ants naeris?
- 3. Mida tegid lapsed, kui Antsu lugu kuulsid?

B. Esita küsimused kaaslastele vastamiseks.

4. Loe. Lõpeta laused.

teiste pealt eesti keele tund oravast
lemmik-loomast koerast liblikast kassist

Koolis oli (mis tund?) ..... . Lapsed kirjutasid jutu
(kellest?) ..... . Kalle kirjutas koheva sabaga (kellest?)
..... . Mart tegi jutu oma (kellest?) ..... .
Helle kirjutas kollasest (kellest?) ..... . Ants kirjutas oma
(kellest?) ..... . Mõned sõnad piilus Ants (kelle pealt?)
..... .

5. Miks hakkasid kõik lapsed naerma? Loe. Jooni sobiv vastus.

Kõik lapsed hakkasid naerma, sest ... { õpetaja luges naljakalt ette.
Antsu lugu oli naljakas.
Ants joonistas vahva pildi.

Mis oli Antsu töös naljakat?

6. Loe. Jooni sõnad, mis on vaja asendada.

Meie Ints

Meie kassil Intsul oli kuus poega. Nad olid pisikesed ja vallatud. Poega|dele meeldis lillelt lillele lennata.

Ints tõi oma poegadele söögiks kuuse-käbisid.

Kui vana kass toiduga tuli, tervi|tasid pojad teda

röömsalt: „Auh-auh!”

7. Loe Antsu jutt sobivate sõnadega.

Meie Ints

Meie kassil Intsul oli kuus poega. Nad olid pisikesed ja vallatud.

Poegadele meeldis (*mida teha?*) ... .

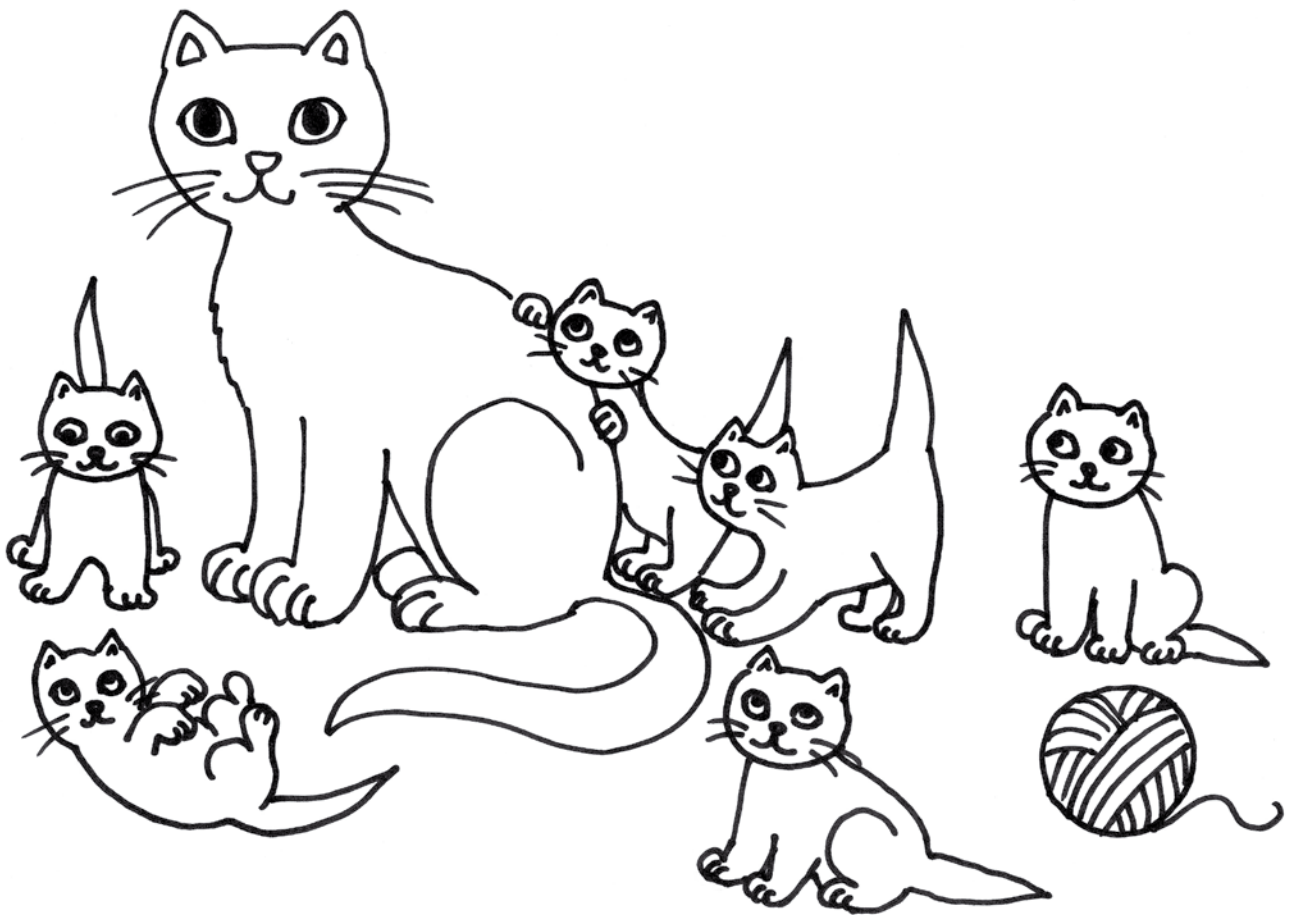
Ints tõi oma poegadele söögiks (*mis toitu?*) ... .

Kui vana kass toiduga tuli, tervitasid pojad teda rõõmsalt: „...-... !”

hiiri

„Näu-näu!”

piima lakkuda

Ants käitus väga rumalasti.

Teiste pealt maha vaatamine ei tee kedagi targaks.

Kaks saia

Heljo Randmäe, Krista Sprenki järgi

poes oli müüa saia ja jäätist	otsus tas osta { ühe saia ühe jäätise
lahke müüja müüs saia	
andis müüjale raha	
jäi mõtte sse	
	kõhk les veidi = kõhkles natuke

- Ema andis Otile paraja raha. Ta palus poest kaks saia tuua. Ott läks poodi. Ta märkas, et müügil on ka Lotte-jäätis. Poiss mõtles: „Jäätis oleks palju parem kui sai.”
- Ott otsustas osta ühe saia ja ühe jäätise. Raha on ju olemas. Kodus ütleb ta emale, et poes rohkem saia ei olnud. Ott ulatas müüjale raha. Ta ütles viisa|kalt: „Palun üks sai!” Müüja nägi, et raha on rohkem. Ta küsis, mida poiss veel soovib. Ott kõhkles veidi. Ta sõnas: „Palun teine sai veel!”
- Poiss läks jooksupäeva koju. Rõõmsalt hõikas ta: „Ema! Ma tõi kaks saia!” Ema imestas: „Sa pidid|ki ju kaks saia tooma!” Ott vastas: „Pidin jah, aga poes müüdi peale saia ka jäätist.” Ema vaatas Otti ja jäi mõttesse.

Randmäe H., Sprenk K. „Emakeele lugemik abikooli 3. kl”, 1978, lk 55

1. A. Loe. Moodusta laused Otti kohta.

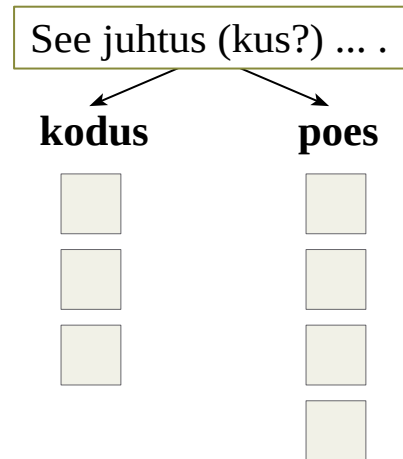
B. Loe joonitud sõna. Ringita lähedase tähendusega sõna.

Ott Poiss Ta	soovis osta jäätist. (tahtis, proovis)
	kõhkles enne ostmist. (naeris, mõtles)
	ulatas müüjale raha. (soovis, andis)
	hõikas rõõmsalt emale. (hüüdis, lehvitas)

2. A. Loe. Leia tekstist lähedase tähendusega laused.

1. Ema palus Otil osta kaks saia.
2. Ott märkas oma lemmik-jäätist.
3. Poiss tahtis osta jäätise ja saia.
4. Ott küsis algul ühe saia.
5. Poiss palus veel ühe saia.
6. Ott jutustas rõõmsalt emale.
7. Ema mõtles poisi käitumise üle.

B. Kus tegevus toimus? Kirjuta lause number õigesse tulp.

3. Loe. Jooni sobivad lause-lõpud.

1. Ott ei ostnud jäätist, sest ...
- ta pidi ostma kaks saia.
  - ta tahtis olla aus.
  - ta kartis paksuks minna.

2. Ema mõtles, et ...
- Ott on maias-mokk.
  - Ott on aus poiss.
  - Ott ei tohi üksi poes käia.

3. Emal oli Oti üle hea meel. Ta ...
- kiitis poega.
  - andis pojale jäätise raha.
  - tegi suure peo.

4. Loe. Lõpeta laused.

1. EMA PALVE
Ema palus poest tuua ... .

2. OTI TEGEVUS
Ott oli abi-valmis poiss.
Ta läks kohe (*kuhu?*) ... .

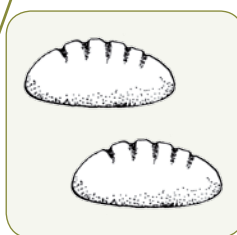

3. OTI SOOV
Poiss nägi poes (*mida?*) ... .
Ott arvas, et jäätis on palju parem kui ... .
Ta tahtis seda jäätist osta.

4. TAKISTUS
Otil oli võimalik osta ... või ... .
Rohkem raha tal ei olnud.

**Mille ostmiseks Otil jätkus raha?
Värvi sobivad pildid.**

5. RASKE VALIK
Otil oli kaks valikut:
1. „Ma ostan kaks ... .”
2. „Ma ostan ... ja ... .”
Valetan emale, et rohkem ... .”

6. OTI OTSUS
Ott otsustas: „Ma olen aus poiss.
Täidan ema palve. Viin koju ... .”

5. Loe. Jooni sobivad sõnad.

1 Poisile oli saia ostmine raske, sest ... { saiad kaalu|sid palju.
Otil tuli teha õige otsus.

2. Mina arvan, et Ott käitus *valesti* / *õigesti*. Ta (*mida tegi?*) ... .

3. Ott oli { aus
abi-valmis } poiss.
laisk

6. A. Loe. Moodusta laused.

Ema palus Otil minna poodi. Sealt oli vaja tuua kaks .

Ott $\left\{ \begin{array}{l} \text{märkas} \\ \text{nägi} \end{array} \right\}$ poes . Ta $\left\{ \begin{array}{l} \text{otsustas} \\ \text{kavatses} \end{array} \right\}$ osta ühe ja ühe .

Ott mõtles, et nii võib küll. Ainult kodus on vaja valetada.

Ott ostis siiski kaks . Kiiresti jooksis koju.

Poiss $\left\{ \begin{array}{l} \text{teatas} \\ \text{ütles} \end{array} \right\}$ emale rõõmsalt, et ta tõigi kaks .

Ema sai teada, et poeg $\left\{ \begin{array}{l} \text{tahtis} \\ \text{soovis} \end{array} \right\}$ osta ka .

täitis siiski ema palve.

oli Oti üle uhke. Ott oli aus poiss.

B. Jutusta Oti poes-käigust.

Ma tahtsin väga jäätist.

Mõtlesin emale valetada.

Õnneks ma seda ei teinud.

Jäin ausaks ja täitsin ema soovi.

Ma olen selle üle väga rõõmus.

Minu emal on ka hea meel.

Ploomi-kivi

Lev Tolstoi järgi

ema { kavat|ses ploome pakkuda
loen|das plõomid üle

Kevin { tahtis kangesti maits|ta
kahv|tas

jätkus võrdselt igale pere-liikmele

võis { plõomi-kivi } alla neela|ta
kogemata

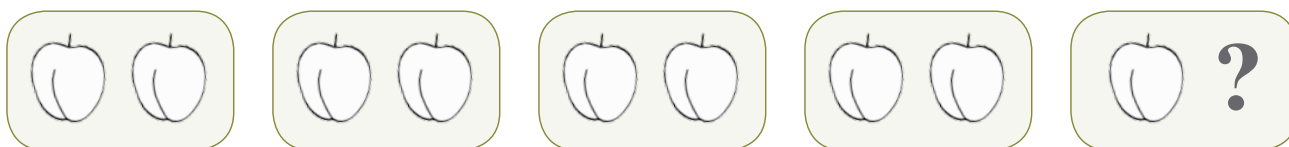
- Ema ja isa käisid hommikul turul. Nad ostsid suuri kollaseid ploome. Neid jätkus võrdselt igale pere-liikmele. Ema kavatses ploome pakkuda pärast lõuna-sööki.
- Plõomid olid taldrikul. Kevin käis aina laua juures ja nuusutas neid. Poiss polnud ammu ploome süüdnud. Ta tahtis kangesti ploome maitsta. Kevin ootas, kuni kõik läksid toast ära. Ta haaras ühe plõomi ja sõi ära.
- Ema loendas lõuna eel plõomid üle. Ta märkas, et üks oli puudu. Ta teatas sellest isale. Lõuna-lauas küsis isa: „Kuulge, lapsed! Kas keegi sõi ühe plõomi ära?” Kõik vastasid: „Ei süüdnud!” Ka Kevin vastas: „Ei!”
- Siis rääkis isa: „Keegi sõi ühe plõomi ära. See ei ole ilus tegu! Kuid häda pole selles. Ta võis kogemata plõomi-kivi alla neelata. Ma kardan just seda!”
- Kevin kahvatas. Ta ütles kiiresti: „Ei neelanud. Ma viskasin kivi aknast välja!”
- Kõik hakkasid naerma, aga Kevin puhkes nutma.

Randmäe H., Sprenk K. „Emakeele lugemik abikooli 3. kl”, 1978, lk 54

1. Vaata pilti. Vasta küsimustele.

1. Mitu inimest oli selles peres?
2. Mitu ploomi on taldrikul?
3. Mitu ploomi ema ja isa ostsid?
4. Kuhu kadus üks ploom?

2. A. Mida tegi Kevin? Loe. Jooni õige lause.

Leia tekstist lähedase tähendusega lause (laused).

- Kevin **sõi salaja** ühe ploomi ära.

2. lõik

- Kevin **tunnistas** kohe **üles**, et võttis ühe ploomi.
- Kevin **varjas oma tegu** ja **valetas** isale.

3. lõik

B. Kuidas selgus süüdlane?

- Isa lubas lapsi karistada ja Kevin kartis seda.
- Isa rääkis lastele ploomi-kivist.
Ta arvas, et kivi võib kõhus haiget teha.

3. lõik

- Kevin rääkis, et ta viskas ploomi-kivi õue.
- Kevin näitas isale ploomi-kivi.

4. lõik

Kõik said aru, et Kevin sõi selle ploomi ära.

4. lõik

3. A. Loe laused. Vasta küsimustele. Jooni sobivad vastused.

I
S
A

R
Ä
Ä
K
I
S

Isa: { „Keegi sõi ühe ploomi ära. See ei ole ilus tegu!”
„Ta võis ploomi-kivi alla neelata. Ma kardan just seda!”

1. Miks ei ole ploomi söömine ilus tegu?

1. Kevin tegi seda salaja.
2. Selle tõttu saab keegi vähem ploome.
3. Kevin määris ploomiga oma näo ära.

K
E
V
I
N

2. Mida isa kartis?

1. Ploomi-kivi võib kõhus kasvama hakata.
2. Ploomi-kivi tõttu võib kõht valutama hakata.
3. Laps muutub ploomi-puuks.

K
U
U
L
A
S

Kevin teadis: { Valetamine ja salaja võtmine ei ole ilus.
Ploomi-kivi sees on seeme. →
Seemnest hakkab kasvama uus puu.

B. Mida poiss võis mõelda? Loe. Värv sobivad laused.

Ma oleksin võinud võtta kaks ploomi.

Ma ei julge tõtt öelda.

Mul on nii häbi.

Võtsin ju ainult ühe ploomi.

Kevin

Isa muretseb ilma-asjata.

Hea, et ma kivi ära viskasin.

Mul hakkab kõht valutama.

Pean oma teo üles tunnistama.

4. A. Loe. Kirjuta lünka sobiv sõna.

salaja ploomid viskas ploomi-kivi nutma ploome

Laul olid maitsvad (*mis?*) .....

Kevin tahtis väga (*mida?*) ..... maitsta. Ta sõi ühe ploomi (*kuidas?*) ..... ära. Kevin varjas oma tegu.

Isa rääkis oma murest. Ta arvas, et keegi on (*mille?*) .....
..... alla neelanud. Kevin ehmus isa jutu peale. Poiss ütles, et ta (*mida tegi?*) ..... kivi aknast välja. Kõik teised hakkasid naerma. Nad said aru, kes ploomi ära sõi.

Kevinil oli häbi ja ta hakkas (*mida tegema?*) .....
Poiss oli kurb, et teised naersid tema äparduse üle.

B. Kui sina oleksid Kevin, mida sa oleksid teist-moodi teinud?

5. A. Loe. Mis sõnad sobivad Kevinile kohta? Värvige need.

VALEL ON LÜHIKESED JALAD.

Teised saavad sinu valedest ruttu teda.

Usun, et Kevin enam ei valeta.

Ta ei võta enam midagi salaja.

Kui sa midagi tahad, siis küsi seda viisakalt.

Emmele

Heiki Vilep (lühendatud)

ehte-karp = karp. Selle sees on palju ehteid.

salm = luuletus
teen väikese salmi

kingin $\left\{ \begin{array}{l} \text{sulle} \\ \text{sul} \end{array} \right\}$ ehteid täis karbi

istun }
olen } süles
käin }

1.

Emme! Ma kingin sul ehteid täis karbi,

siis kui ma suuremaks saan.

Praegu sul joonistan ilusa pildi,

väikese salmi teen ka.

* Mida laps paneb karpi?
Värvi sobivad pildid.

2.

Siis kui ma kasvatan, sul ehitan maja,

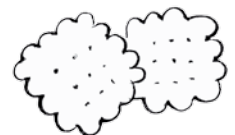
maja, mis päikest on täis.

Praegu veel olen ma päikene ise,

süles sul säramas käin.

„Eesti lasteluule kuldraamat“, 2008, lk 27

Sa oled mulle väga armas.
Sa rõõmustad mind kogu aeg.
Sa oled nagu väike päike.

1. Loe luuletus. Nummerda luuletuse read.

**2. Loe lause. Leia luuletusest lähedase tähendusega väljend.
Kirjuta luuletuse rea number ruudu sisse.**

Laps lubas, et ...

- 1) ... ta kingib emale palju ehteid.
- 2) ... ta joonistab emale kauni pildi.
- 3) ... kirjutab emale lühikesse luuletuse.
- 4) ... ehitab emale maja.
- 5) ... ta teeb oma emale rõõmu.
- 6) ... istub tihti emme süles.

3. Millal kavatses laps emale rõõmu teha? Loe. Ühenda joonega.

joonistan sulle ilusa pildi

ehitan sulle maja

istun sinu süles

olen sulle kallis laps

mõtlen väikese salmi

kingin sulle karbi ja palju ehteid

Praegu ma olen
veel väike. Ma ...

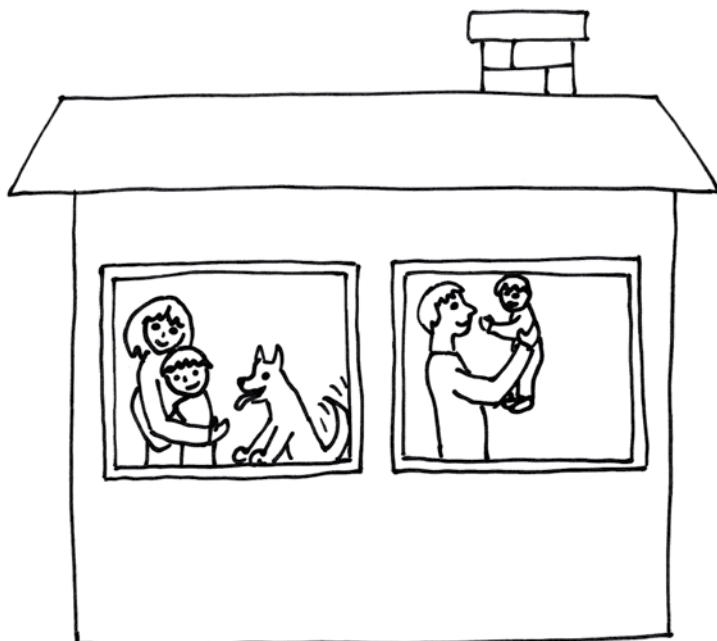
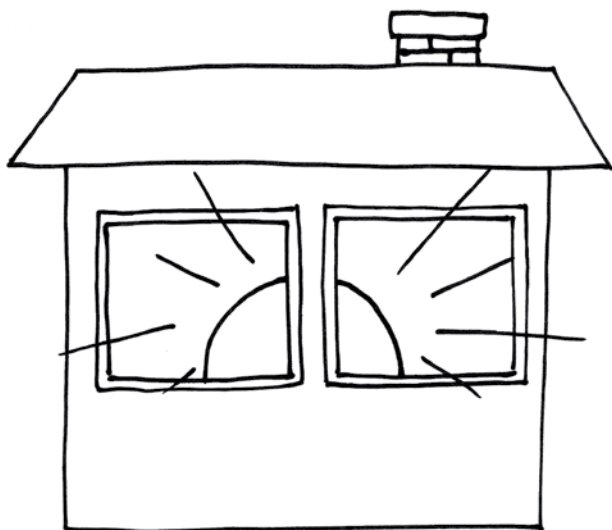
Ma kasvan suureks.
Siis ma ...

**4. A. Loe. Vasta küsimustele. Jooni luuletuses sobiv sõna.
B. Kirjuta lünka sobiv sõna.**

1. Mida kingib laps emale karbi-täie?	karbi-täie .....
2. Missuguse pildi laps joonistab?	..... pildi
3. Kui pika salmi laps mõtleb?	..... salmi
5. Mille moodi tahab laps praegu olla?	olen ise .....

5. Loe lause. Värvige lause kohta sobiv pilt.

Siis kui ma kasvan, sul ehitan maja,
maja, mis päikest on täis.

Laps armastab oma ema.
Ta tahab, et ema oleks rõõmus ja õnnelik.

6. Loe laused. Ühenda lähedase tähendusega laused.

Päike paistab maja sees.

Majas on väga palav.

Päikest täis maja.

Kõigil on majas hea elada.

Majas on väga valge.

Istun emme süles ja teen
talle sellega rõõmu.

Emme süles hakkab ma
säten|dama.

Säran emme süles.

Säran emme põlvedel.

Istun emme süles ja naera|tan.

7. Kata rea-lõpud paberiga kinni. Loe luuletus.

Emme, ma kingin sul ehteid ... ..,
 siis kui ma ... .. .
 Praegu sul joonistan ... ..,
 väikese salmi ... .. .

Siis kui ma kasvan, ... ,
 maja, mis päikest ... .. .
 Praegu veel olen ... .. ,
 süles sul ... .. .

täis karbi
 suuremaks saan
 ilusa pildi
 teen ka

sul ehitan maja
 on täis
 ma päikene ise
 säramas käin

8. Kuidas saad sina oma ema rõõmustada? Kirjuta tabelisse.

olen töökas   *joonistan kaardi*   *õpin hästi*
hoolitsen ema eest   *pesen nõusid*   *teen kingituse*

Praegu	Suurena
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....

Mai teisel püha-päeval on **emade-päev**.
 Sel aastal on see ..... mail.
 Valmista oma emale tore üllatus.
 Tee üllatus ka vana-emale.

Osavad käed

Heljo Randmäe, Krista Sprenki järgi

kudus	{	salli	ei edene nud
		kinnast	varras – vardad
		kindaid	kinnas aina kasvas

- Ema kudus kinnast. Siiri vaatas seda pealt. Ta imestas, et emal on nii osavad käed. Ema käed käisid ruttu ja kinnas aina kasvas. Siirile oli vaja uut salli. Emal ei olnud seda aega teha. Ta näitas tütrele, kuidas salli kududa. Siiri pidi endale ise uue salli kuduma.
- Töö ei edenenud Siiri käes. Lõng läks sassi ja varras kukkus ikka maha. Ema õpetas teda mitu korda.
- Ta teatas: „Kui sall on valmis, saad sa suure kingituse.”
- Siiri mõtles: „Mis kingitus see võib olla?” Tüdruk püüdis väga ja saigi salli valmis.
- Ema rääkis: „Sa said endale uue salli. See on hea kingitus. Veel said sa endale osavad käed. See on kõige parem kingitus. Osavate kätega oskad sa alati teha midagi kasu|likku.”

Randmäe H., Sprenk K. „Emakeele lugemik abikooli 3. kl”, 1978, lk 93

1. Kellest ja millest oli lugemis-palas juttu? Värvige need pildid.

2. Loe. Leia tekstist sarnase tähendusega lause (lause-osa). Kirjuta lünka sobiv sõna.

A. Kuidas kudus ema? (1. lõik)	B. Kuidas kudus Siiri? (2. lõik)
1. <u>Ema kudus kiiresti.</u> Ema käed käisid	1. <u>Siiri ei osanud kududa.</u> Töö ei .....
2. <u>Kinnas saab varsti valmis.</u> Kinnas	2. <u>Lõng läks valesti.</u> Lõng läks .....
	3. <u>Varras kukkus mitu korda maha.</u> Varras kukkus ..... maha.
	4. <u>Siiri õppis kuduma.</u> Siiri ..... väga.
	Sall saigi .....

3. Loe. Vali sarnase tähendusega lause (laused). Märki (✓).

1. Siiri imestas, et emal on nii osavad käed. (1. lõik)

Siiri nägi, et ema oskab hästi kududa.

Siiri arvas, et emal on ilusad käed.

2. Ema ütles Siirile: „Sa said endale osavad käed.” (3. lõik)

Ema nägi, et Siiril on uhked käed.

Ema kiitis Siirit. Tüdruk oskab nüüd kududa.

Siiri jaoks oli kudumine esi-algu raske.
Ta ei jätnud oma tööd pooleli.
Siiri püüdis väga ja sall saigi valmis.
Kes väga püüab, saab tööga hakkama.

4. A. Siiri õppis kuduma. Loe.

Vali lausesse õige sõna. Tõmba maha sõna, mis ei sobi.

1. Siiri vaatas pealt, kuidas ema kudus *salli* / *kinnast*.

2. Ema näitas Siirile, kuidas tuleb *kududa* / *õmmelda*.

3. Siiri proovis *õmmelda* / *kududa*.

Tal *tuli* / *ei tulnud* see välja.

4. Ema *õpetas* / *kiitis* Siirit veel.

5. Siiri oli *vihane* / *püüdlük*.

6. Ema *sundis* / *meelitas* Siirit kuduma.

Ta *lubas* / *andis* Siirile suure kingituse.

7. Siiri *kudus edasi* / *jättis kudumise* katki.

Ta *sai* / *ei saanud* kudumise selgeks.

B. Loe laused õigete sõnadega.

5. Siiri sai endale mitu kingitust. Loe. Kirjuta lünka sobiv sõna.

Siiril oli vaja uut (*mida?*) .....

Ta pidi selle ise (*mida tegema?*) .....

Ema õpetas Siirit. Tüdruk püüdis väga.

Nii sai Siiri endale (*mitu?*) ..... kingitust.

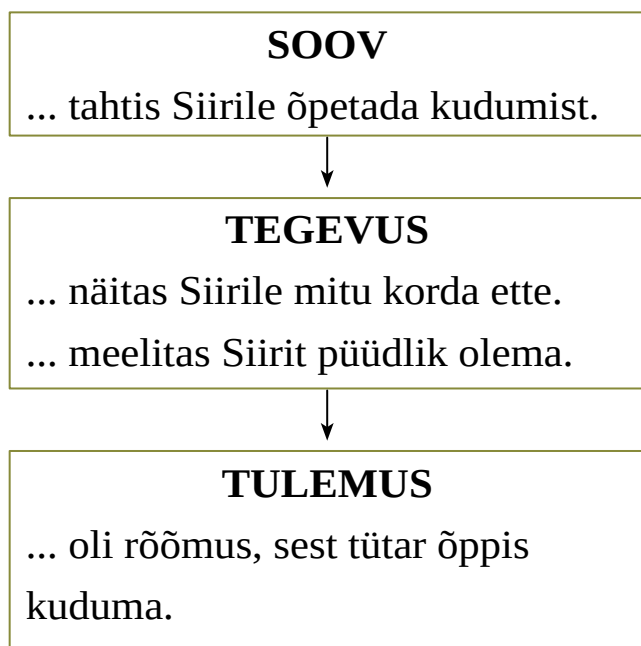
Tüdruk sai uue oskuse.

Tal on nüüd (*missugused?*) ..... käed.

Siiri õppis selgeks uue töö. Ta oskab nüüd hästi kududa.

6. Loe. Moodusta laused.

Ema / Ta

Siiri / Ta / Tüdruk

7. A. Mida sina oskad kätega teha? Loe. Märki õigesse kohta X.

	Ma oskan	Ma õpin veel
1. Ma kirjutan ilusaid tähti.		
2. Ma oskan joonistada.		
3. Ma lõikan kääridega täpselt mööda joont.		
4. Ma oskan lauda katta.		
5. Ma ...		

B. Milles sinul on osavad käed? Tee tabeli järgi kokkuvõte.

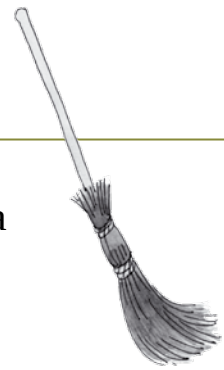

Ütleme ka nii: **osavad käed ehk töökad käed.**
Osavate kätega inimene on töökas ja abi-valmis.
Ta oskab teha erinevaid töid.

Töö teeb tuju heaks

Heljo Randmäe, Krista Sprenki järgi

Juss } on üksinda { kodus
Jussil } igav

tegi parajasti } luuda
märkas }

kurtis emale = kaebas emale

jätan { trepi kõrvale
sulle seltsiks

tõmbas } luuaga paar korda
pühkis }

pühkis tee kuni väravani puhtaks

- Juss oli suvel üksinda kodus. Poiss võis minna sõprade juurde alles siis, kui ema töölt koju tuli. Juss kurtis emale, et tal on üksinda igav. Isa tegi parajasti uut luuda. Ta ütles Jussile: „*Sain uue luua valmis. Jätan ta sulle siia trepi kõrvale seltsiks.*”
- Juss ei saanud aru, mida isa sellega mõtles.
- Teisel päeval istus Juss trepil. Ta märkas luuda. Poiss hakkas seda proovima. Ta tõmbas luuaga paar korda. Tee läks kohe siledamaks. Juss pühkis tee kuni väravani puhtaks. Siis pühkis ta terve õue üle. Poiss viis prahi aia taha auku. Puhas õu oli nii ilus!
- Õhtul oli Juss väsinud, aga ta tuju oli hea. Seda märkas isa kohe. Ta küsis: „*Kes tegi minu poja tuju heaks? Kes tegi meie õue puhtaks?*” Juss vastas: „*Eks ikka meie uus luud!*”

Randmäe H., Sprenk K. „Emakeele lugemik abikooli 3. kl”, 1978, lk 93

1. Loe. Jooni tähenduselt sarnased väljendid.

kurtis emale = kaebas emale, nuttis emale, andis emale

märkas luuda = proovis luuda, nägi luuda, otsis luuda

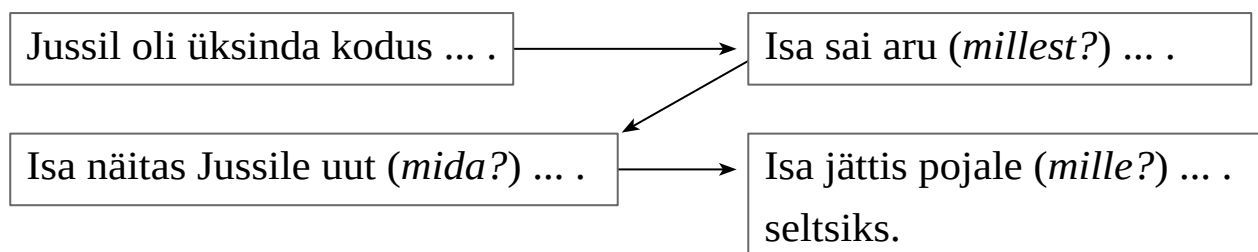
jään seltsiks = seletan sulle, jään sinu selja taha, olen koos sinuga

2. A. Loe lõik. Vali lõigu kohta sobivad küsimused (X).

B. Leia vastus tekstist. Loe.

1. lõik	☐ 1. Millal Juss võis minna sõprade juurde?
	☐ 2. Kellega meeldis Jussil mängida?
1. lõik	☐ 1. Mida kurtis Juss emale?
	☐ 2. Mille jättis isa Jussile seltsiks?
2. lõik	☐ 1. Kellega hakkas Juss mängima?
	☐ 2. Mille pühkis Juss puhtaks?
3. lõik	☐ 1. Kuidas Juss ennast õhtul tundis?
	☐ 2. Mis tegi Jussi tuju heaks?

3. Loe. Täida lüngad.

Isa võis mõelda: „Juss võtab luua. Ta saab luuaga teha (*mida?*) ... .

Siis ei ole poisil igav.”

4. Mida Juss tegi õues? Loe. Järjesta tegevused. Abi leiad 3. lõigust.

Juss võttis luua. Ta pühkis natuke kõnni-tee.

Poiss nägi, et tee muutus siledaks.

Juss viis prahi õuest ära.

Poiss istus trepil.

Ta märkas trepi kõrval luuda.

Juss pühkis kogu kõnni-tee puhtaks.

Poiss pühkis kogu õue puhtaks.

**5. A. Isa küsis Jussilt kaks küsimust. Loe. Jooni küsilauseid.
Kuidas Juss vastas mõlemale küsimusele?**

3. lõik

Õhtul oli Juss väsinud, aga ta tuju oli hea. Seda märkas isa kohe. Ta küsis: „Kes tegi minu poja tuju heaks? Kes tegi meie õue puhtaks?” Juss vastas: „Eks ikka meie uus luud!”

**B. Kuidas sina vastad neile küsimustele?
Loe. Jooni sobivad lauselõpud.**

1. Jussi tuju oli hea, sest {
ema kiitis poisi tööd.
õu sai ilusti puhtaks. See meeldis Jussile.
isa märkas puhtaks pühitud hoovi.

2. Õue tegi puhtaks {
luud.
Juss.
ema.

**C. Juss ütles, et luud tegi tuju heaks. Mida Juss võis mõelda? Loe.
Märgi sobivate lausete juurde .**

Juss

„Algul oli mul igav. Siis nägin ma luuda.

Ma pühkisin luuaga õue. See töö meeldis mulle.

Õu sai puhtaks. Puhast õue oli hea vaadata.

Ma jäin oma tööga rahule. Minu tuju oli väga hea.”

6. Loe. Missugune poiss oli Juss? Ringita sobivad sõnad.

Juss oli {
laisk, töökas
rõõmus, kurb } poiss.

7. A. Järjesta pildid. B. Jutusta Jussi päevast.

- ... märkas ...
- ... pühkis ...
- ... viis prahi ...

- ... kurtis emale ...
- ... kuulis poja ...
- ... jättis luua ...

- ... oli väsinud ...
- ... küsis ...
- ... vastas ...

- ... oli üksinda ...
- ... pidi kodu ...
- ... võis mängida ...

8. Loe. Vali jutu kohta sobivad laused (✓).

Kui sa oled ükski kodus, siis ...

1. Otsi endale huvitav tegevus. Nii ei ole sul igav.

2. Hoia luuda käes. Nii saad hea tuju.

LISAD lk 78 (labürint-ülesanne).

Kana, part ja hiir (I osa)

Muinasjutt

tuleks jahuks jahva|tada

hakkab tainast sõtku|ma

Kana, part ja hiir elasid koos. Kord läksid nad jalutama.

Kana leidis paar nisu-tera.

Rõõmsalt hüüdis ta:

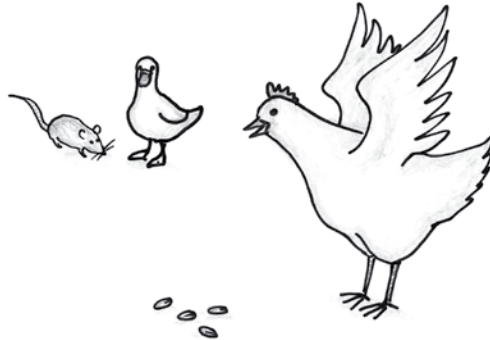
„Leidsin teri, leidsin teri!”

Need tuleks jahuks jahva|tada.

Kes viib need veskile?”

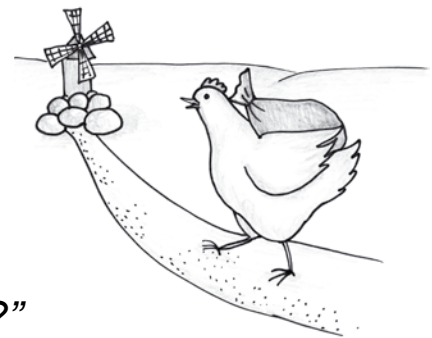
Part ütles: „Mina mitte!”

Hiir lausus: „Mina ka mitte!”

Kana viis ise terad veskile.

Ta laskis need jahuks jahvatada.

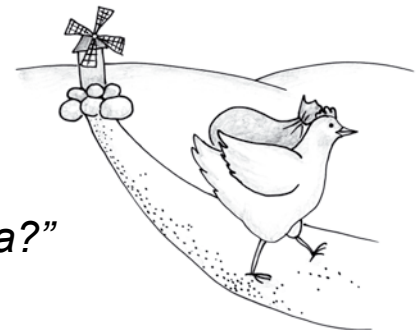

Kana küsis: „Kes toob nüüd jahu veskilt koju?”

Part ütles: „Mina mitte!”

Hiir lausus: „Mina ka mitte!”

Kana tõi ise jahu koju.

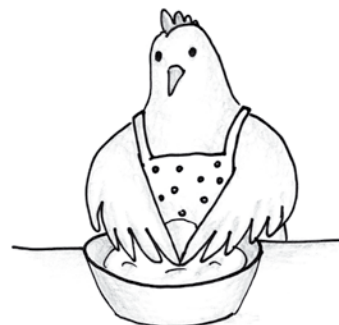

Kana küsis: „Kes hakkab jahust tainast sõtkuma?”

Part ütles: „Mina mitte!”

Hiir lausus: „Mina ka mitte!”

Kana sõtkus ise taina valmis.

1. Loe iga pildi kohta sobivad laused.

LISAD lk 79 (labürint-ülesanne).

2. A. Järjesta kana tegevused.

B. Mida samal ajal võisid teha part ja hiir?

Kana		Samal ajal part ja hiir
viis terad veskile	☐	.....
sõtkus taina valmis	☐	.....
laskis terad jahuks jahvatada	☐	.....
leidis paar nisu-tera	☒	.....
tõi jahu-koti koju	☐	.....

3. Loe. (Lugege osalistega.)

- „Leidsin teri! Nendest saab jahu! Kes viib terad (*kuhu?*) ...?”
- „Mina mitte!”
- „Mina ka ...!”
- „Mina viin ise terad (*kuhu?*) ... .”
- „Kes toob jahu veskilt (*kuhu?*) ...?”
- „Mina ...!”
- „Mina ka ...!”
- „Mina ise toon jahu-koti (*kuhu?*) ... .”
- „Kes hakkab jahust (*mida?*) ... sõtkuma?”
- „Mina ...!”
- „Mina ka ...!”
- „Mina ise sõtkun taina ...!”

Kana, part ja hiir (II osa)

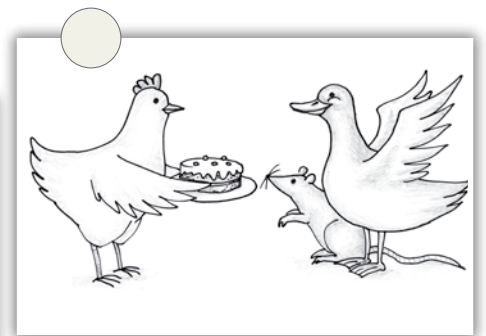
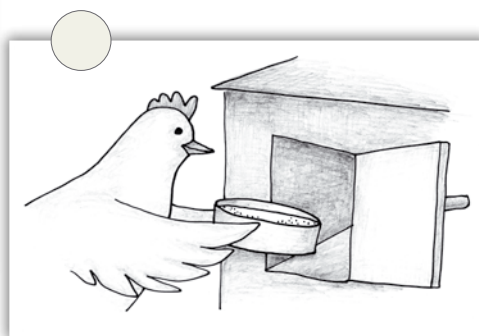
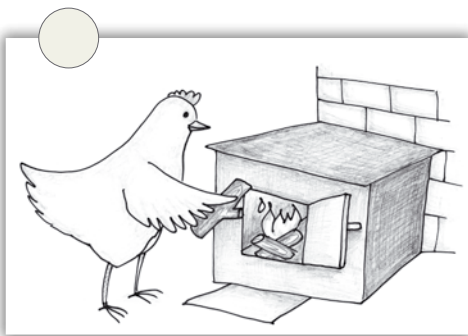
Muinasjutt

küttis ahju pala|vaks

pani taldri|kule

- Kana küsis: „*Kes kütab ahju kuumaks?*”
Part ütles: „*Mina mitte!*”
Hiir lausus: „*Mina ka mitte!*”
Kana küttis ise ahju palavaks.
- Kana küsis: „*Kes pistab taina ahju?*”
Part ütles: „*Mina mitte!*”
Hiir lausus: „*Mina ka mitte!*”
Kana pistis ise taina ahju.
- Kook küpses ilu|sasti pruuniks. Kana pani selle taldri|kule.
Ta küsis: „*Kes hakkab nüüd kooki sööma?*”
Part ütles: „*Mina!*”
Hiir lausus: „*Mina ka!*”
Kana hüüdis: „*Ei! Teie ei tahtnud tööd teha. Ärge tahtke ka kooki süüa!*
Ma ise süün selle koogi ära.”

1. Järjesta pildid. Loe iga pildi kohta sobivad laused.

2. Mida õpetas kana oma kaaslas|tele? Loe kana sõnad. (3. lõik)

3. Loe. (Lugege osalistega.)

1. „Kes kütab ahju ...?“
2. „Mina ...!“
3. „Mina ka ...!“
4. „Mina ise kütan ahju ... .“
5. „Ahi on nüüd kuum. Kes paneb koogi küpsema?“
6. „Mina ...!“
7. „Mina ka ...!“
8. „Ma panen ise koogi-võrmi (*kuhu?*) ... .“
9. „Kook on nüüd valmis. Ma panen selle (*kuhu?*) ... .“
10. „Kes hakkab nüüd kooki ...?“
11. „Mina!“
12. „Mina ka!“
13. „Ei! Teie ei aida|nud mind. Nüüd ei saa ka kooki süüa.
Mina ise süün selle ... .“

ahju { palavaks
kuumaks

4. Vali tegelaste kohta sobivad sõnad.

Kana
Hiir } oli ... .
Part }

laisk *töökas*

Part ja hiir olid ... .

laisad *töökad*

5. A. Mida part ja hiir ei tahtnud teha?

Part ja hiir	}	{	ei tahtnud ei soovi nud ei viitsi nud	}	viia teri (<i>kuhu?</i>) ... .
Nad					tuaa jahu-kott (<i>kuhu?</i>) ... .
					sõtkuda (<i>mida?</i>) ... .
					kütta (<i>mida?</i>) ... .
					panna koogi-vorm (<i>kuhu?</i>) ... .

B. Mida hiir ja part tahtsid teha?

6. A. Järjesta kana tegevused. (I ja II osa)

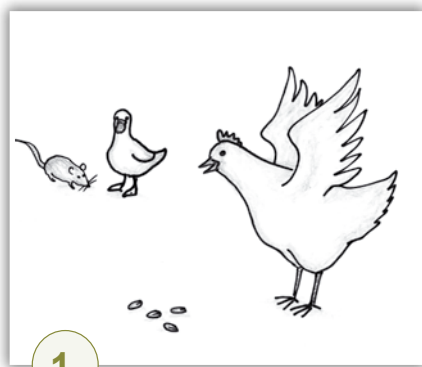
B. Mida samal ajal võisid teha part ja hiir?

Kana		Samal ajal part ja hiir
tõi jahu koju	☐	.....
leidis paar nisu-tera	☒ 1.	.....
viis terad veskile	☐	.....
sõi magusat kooki	☐	.....
küttis ahju kuumaks	☐	.....
sõtkus taina valmis	☐	.....
küpsetas koogi	☐	.....

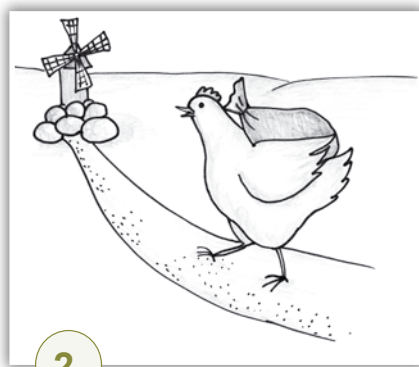
7. Mida said tekstist teada? (I ja II osa) Vali sobivad laused (✓).

1. Part ja hiir aitasid kana.
2. Kana tegi kõik tööd üksi ära.
3. Part ja hiir tegid kõik tööd ära.
4. Laisad said õpetust.

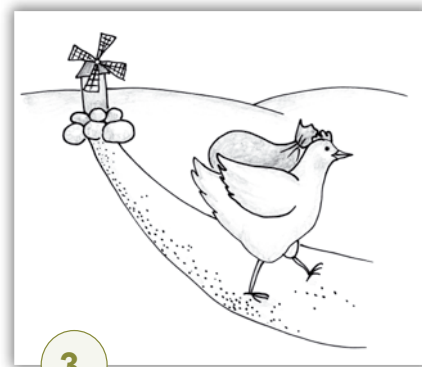
8. Jutusta piltide järgi.

leidis
kutsus endale appi

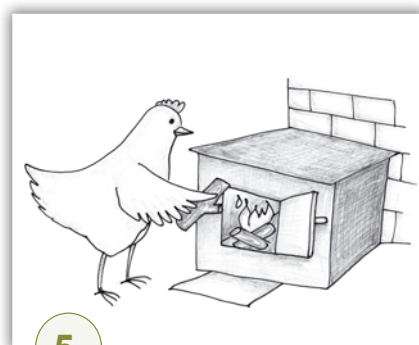
viis terad veskile
lasi jahuks jahvatada

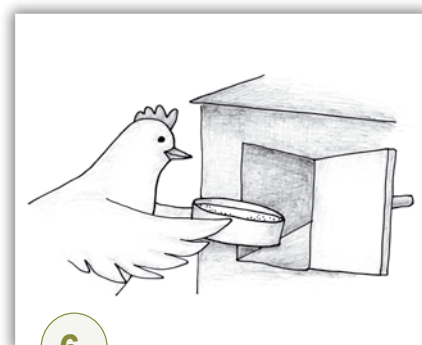
tõi jahu veskilt koju

sõtkus jahust taina

küttis ahju kuumaks

küpsetas koogi

võttis koogi ahjust välja
pani taldrikule
hakkas üksi kooki sööma
Laisad loomad jäid koogist ilma.

Võta jalad selga!

Eno Raua järgi

keetis lõunat

raius puid

metsa-tukas

aeg on juba seal-maal

laskis kuker-palli

jäi lõunale kutsu|mata

läksid einet võtma = läksid sööma

oli vaadanud päikese järgi

Peebu vana-ema keetis lõunat. Vana-isa raius lähedal metsa-tukas puid.

Peep oli õues ja mängis tsirkust. Poiss õpetas Tuksile trikke. Ta tahtis, et koer õpiks kahel jalal käima. Aga Tuks ei saanud sellega hakkama. Siis kutsus Peep kuke. Kukel oli kahel jalal käi|mine selge. Peep tegi ise ka trikke. Ta laskis kuker-palli. Poiss hüppas ühel jalal ja keeru|tas ennast, nagu oskas.

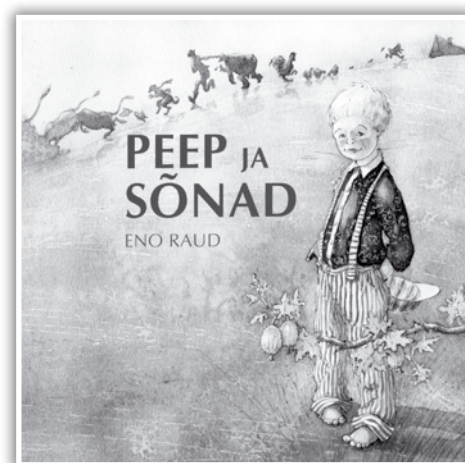
Korraga hüüdis vana-ema uksest: „*Peep, ole hea laps! Võta jalad selga! Mine kutsu vana-isa sööma!*”

Peep jäi mõttesse: „Kuidas küll jalgu selga võtta?”

Ta katsus nii ja teisiti. Jalgu selga ei saanud kuidagi.

Peep otsus|tas siis: ta õpib hoopis käte peal käima. Aga ka see ei läinud tal korda.

Nõnda juhtuski, et vanaisa jäi lõunale kutsumata. Kuid õnneks tuli vana-isa ise koju. Oli vaadanud päikese järgi, et aeg juba seal-maal. Ja mehed läksid ühes-koos einet võtma. Mõlemal oli ju olnud raske töö!

Raud, E. „Peep ja sõnad”, 1999, lk 6-7

1. Moodusta lauseid.

1. Kodus olid (*kes?*) ... ja ... .

Vanaema } { valmis|tas lõunat.
Memm } { keetis lõuna-sööki.

Peep (*mida tegi?*) ... .

2. Kodust kaugemal oli (*kes?*) ... .

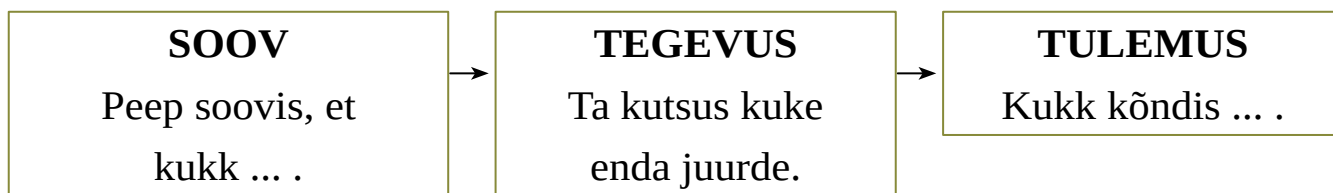
Vanaisa raius metsas (*mida?*) ... .

2. Mis trikke õuel tehti?

Tuksi trikid

Kuke trikid

Peebu trikid

Peep { laskis ...
hüppas ühel ...
keerutas ennast. → Peep (*mida tegi?*) ..., ... ja ... .

3. A. Mida palus vana-ema Peebul teha? (2. lõik)

„Võta jalad (*kuhu?*) ...!
Mine kutsu vanaisa ... .”

B. Kuidas Peep proovis vana-ema palvet täita?

4. A. Mida vanaema mõtles oma sõnadega? Jooni sobiv lause.

Vanaema ütles: „Võta jalad selga!”

Kelle juurde oli vaja ruttu minna?
Milleks oli vaja minna vana-isa juurde?

1. „Pane jalad selja peale!”
2. „Tõsta jalad üles!”
3. „Mine kiiresti!”

B. Miks Peep ei täitnud vanaema palvet? Jooni sobiv lause.

1. Peep oli laisk poiss.
2. Peepul oli vahva mäng pooleli.
3. Peep ei saanud vanaema sõnadest aru.

5. A. Moodusta küsimused.

Kirjuta lünka küsisõnad. Pane lause lõppu sobiv märk.

Korraga hüüdis vanaema uksest: „Peep, ole hea laps! Võta jalad selga! Mine kutsu vanaisa sööma!”

Peep jäi mõttesse: „Kuidas küll jalgu selga võtta?”

Ta katsus nii ja teisiti. Jalgu selga ei saanud kuidagi.

Peep otsustas siis: ta õpib hoopis käte peal käima. Aga ka see ei läinud tal korda.

Keda
Mida

..... vana-ema palus Peebult —

..... Peep mõtles —

..... Peep proovis selgeks saada —

Nõnda juhtuski, et vanaisa jäi lõunale kutsu|mata. Kuid õnneks tuli vanaisa ise koju. Mehed läksid ühes-koos einet võtma. Mõlemal oli ju olnud raske töö!

Kes ..... tuli metsast koju —

Mis ..... läksid lõunat sööma —

B. Küsi vastuseid kaaslaste käest.

6. Lõpeta laused.

Peebu vanaema keetis ... . Vanaisa töötas metsas. Peep mängis õuel. Poiss õpetas Tuksile ... . Ta tahtis, et Tuks õpiks ... . Aga Tuks ei saanud ... . Siis kutsus Peep ... . Kukkk oskas ... .

Peep tegi ise ka ... . Ta laskis ..., ... ja ... .

Vana-ema hüüdis Peebule: „Võta jalad ... ja kutsu vanaisa!” Peep proovis ja proovis. Ta ei saanud endale jalgu ... . Peep ei osanud ka käte peal ... .

Peep ei kutsunud vanaisa ... . Kuid õnneks tuli vana-isa ise ... . Mehed läksid koos ... .

Mõnikord on raske kõigist sõnadest aru saada.
Kui sa ei saa millestki aru, siis küsi teistelt.

Loe. Täida korraldus.

Võta jalad selga ja mine ukse juurde!

1. Loe. Ringita lausesse sobiv sõna.

1. Metsast viis läbi *sirge* / *käändu*|line tee.
2. Eemalt paistis *järve-silm* / *jõgi*.
3. Lapsed tahtsid mängida. = Nad lustisid *rõõmuga* / *vaikselt*.
4. Meile meeldib vahe-aeg. = Me *naudime* / *ootame* oma vahe-aega.

Linnast ära

Heiki Vilep (lühendatud)

unustame linna-kära

saame lõkkegi püsti = teeme lõkke

me sõidame rongiga linnast ära

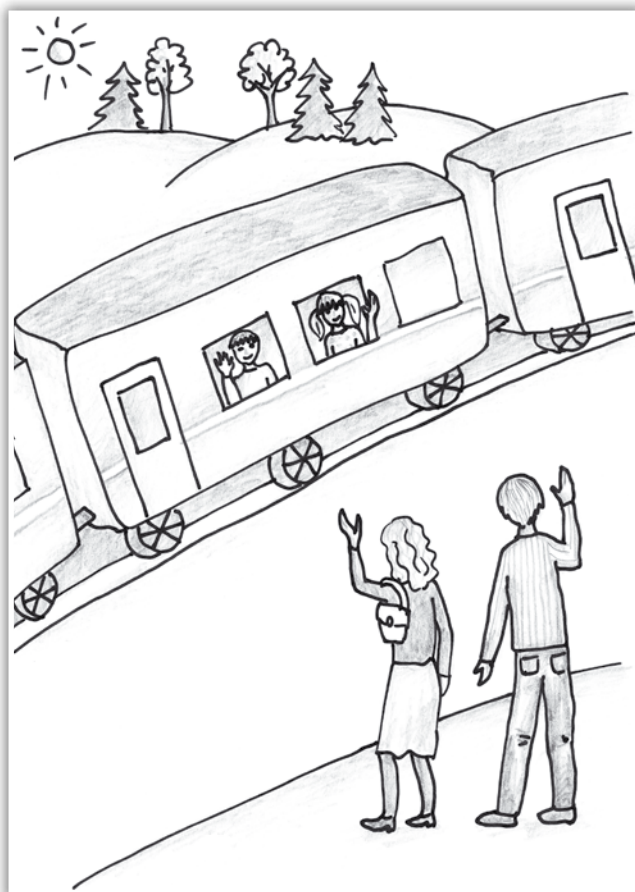
lähme suveks järve-silma äärde

naudime mängu-lusti = meile meeldib mängida

1. *Tsuh-tsuh-tsuh ja rat-tat-taa,*
 meie lähme rongiga,
 unustame linna-kära,
 lähme linnast suveks ära.

2. *Maaale, järve-silma äärde,*
 käändulise jõe äärde
 tiigi äärde, mere äärde,
 ainult mitte linna äärde.

3. *Naudime seal mängu-lusti,*
 lõkkegi siis saame püsti.
 Mere-raännas hüppame
 ühelt kivilt teisele.

„Eesti lasteluule kuldraamat”, 2008, lk 121

2. A. Loe luuletus. Nummerda luuletuse read.

B. Loe laused. Täida lüngad.

Selles luuletuses on (mitu?) ..... salmi.

Igas salmis on (mitu?) ..... rida.

Luuletuses kokku on (mitu?) ..... rida.

3. A. Kuhu lapsed tahtsid sõita?

B. Loe. Leia üks vale sõna. Tõmba see maha.

Lapsed sõidavad { järve
silma
jõe
tiigi
mere } äärde.

Lapsed sõidavad **vee-kogu** äärde.

Järv, jõgi, tiik ja meri on **vee-kogud**.

4. Loe lause. Leia luuletusest lähedase tähendusega lause-osa.

Kirjuta luuletuse rea number ruudu sisse.

1. Suvel me ei ole linnas.

2. Me sõidame linnast kaugele.

3. Meile meeldib mängida.

4. Paneme lõkke põlema.

5. Mere-rannas hüppame kivide peal.

5. A. Moodusta erinevaid lauseid. Tõmba valed sõnad maha.

B. Kirjuta lausesse puuduv sõna.

1. Kätte jõudis { kevad.
suvi.
sügis.

Kätte jõudis .....

2. Pere { sõidab }
Lapsed { sõidavad } } rongiga maale.
Pere-kond { sõidame }

Perekond .....
rongiga maale.

3. Pere { läheb } { mere }
sõidab { järve } }
jõe }
tiigi }
linna } } äärde.

Pere .....
vee-kogu äärde.

4. Rannas lapsed { mängivad.
magavad }
hüppavad kivil.

Rannas lapsed .....
ja ..... kivil.

Suvi on puhkuse aeg.
Tore on perega koos aega veeta.
Suvel ole palju värskes õhus.
Siis jõuad sügisel jälle hoolsalt õppida.

LISAD lk 80 (Nuputa: veekogude nimetused).

6. MÄNG „SUVI”

1. Loe. Küsi küsimusi kaaslastelt.
2. Kui vastus on JAH, siis kirjuta vastaja nimi joonele.
3. Ühegi lapse nimi ei tohi korduda.
4. Kui õpetaja ütleb STOPP, siis enam kirjutada ei tohi.
5. Loenda kirjutatud nimed kokku.
6. Kellel on kirjutatud kõige rohkem nimesid - on võitja!

Kas sa oled rongiga sõitnud?	Kas sa lähed suvel mere äärde?	Kas sulle meeldib linna-kära?	Kas sulle meeldib päevitada? .....
Kas sulle meeldib ujuda?	Kas sa oled lennukiga sõitnud?	Kas sa lähed suvel reisile?	Kas sa oled telgis maganud? .....
Kas sa lähed suvel laagrisse?	Kas sa oled marjul käinud?	Kas sulle meeldib suvi?	Kas sa lähed suvel maale? .....

**Olid terve aasta väga tubli!
Ilusat suve!
Toredat vahe-aega!**

Kaelkirjak (lk 24)

1. Vaata pilti ja loe.

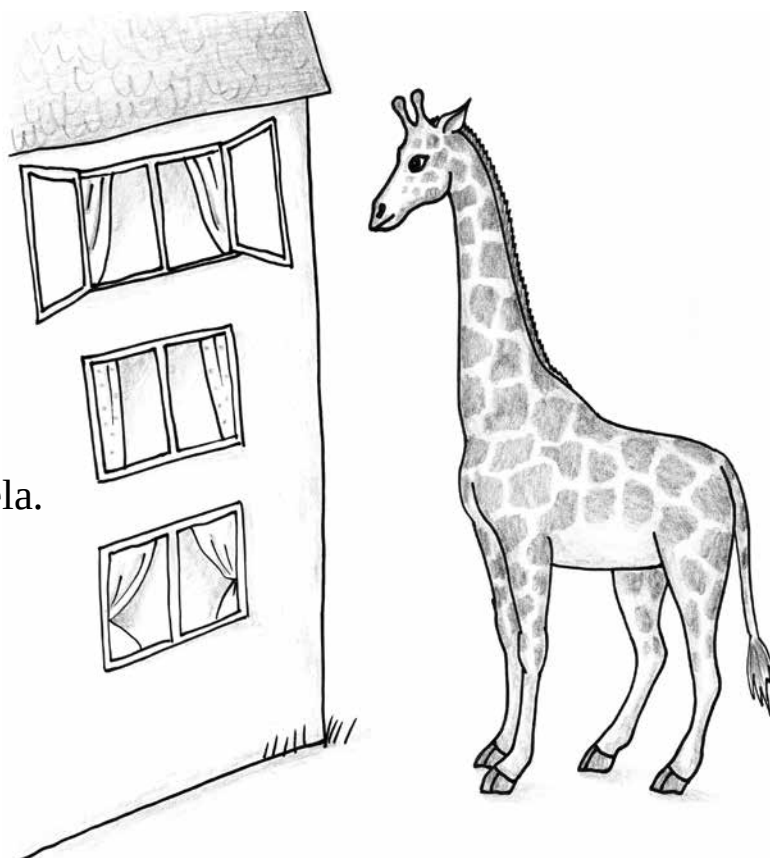
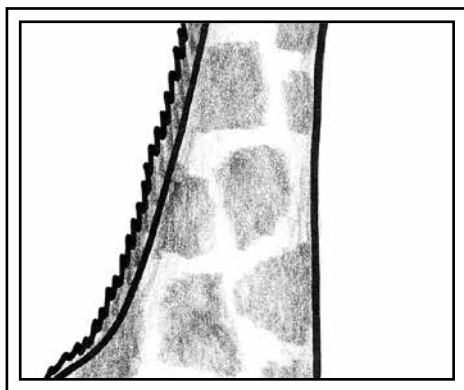
Uku elas kolmandal korrusel.

Tema nägi aknast kael-kirjaku pead.

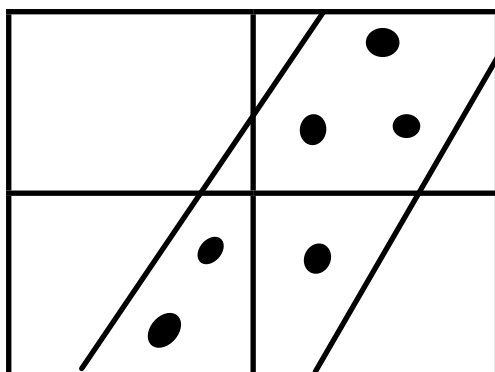

Kermo elas teisel korrusel.

Tema nägi aknast kael-kirjaku kaela.

2. Mis on pildil?

Eesti piltmõistatused. <http://www.folklore.ee/Reebus/Lahutusdat/1988-9.html>

(Vastus: kaelkirjak akna taga)

Loomade karneval (lk 31)

1. Kooli-maja seinal oli kuulutus. Loe. Kirjuta puuduv teave.
Värvi.

Täna õhtul
kell
.....
toimub (kus?)
.....

LOOMADE KARNEVAL
TULGE KÕIK!
Kõige lustakamad kostüümid saavad auhinna!

2. Mis loomaks keegi ennast tegi? Muuda tähtede järje-korda.

1. **IVÕL** _ _ _ _

Siim

2. **VANT ELE** _ _ _ _ _

Mikk

3. **LAEK RIK JAK**
_ _ _ _ _

Triinu

4.

NÄK GU RU

Marta

5.

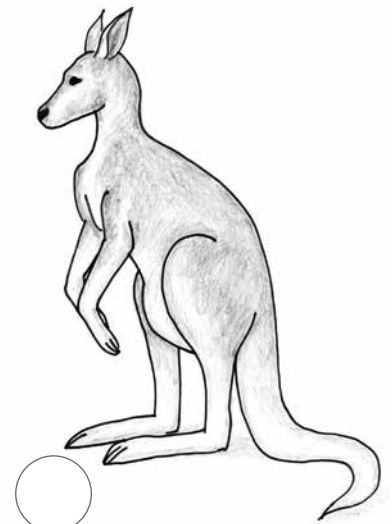
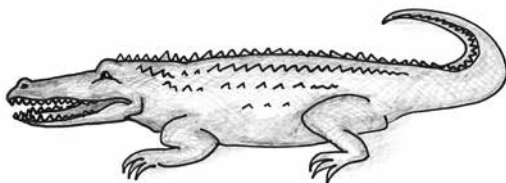
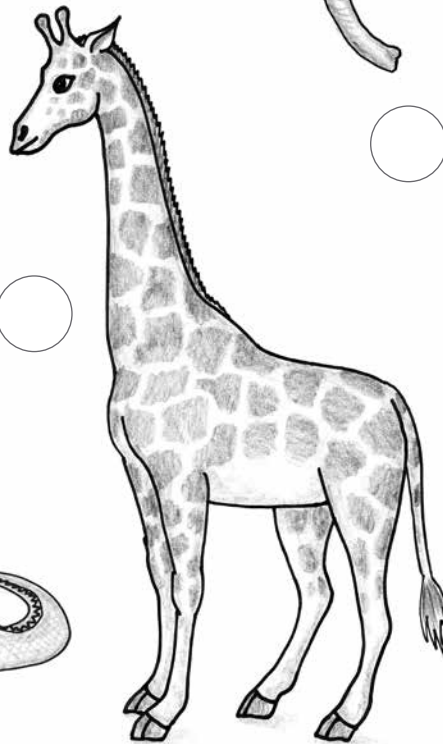
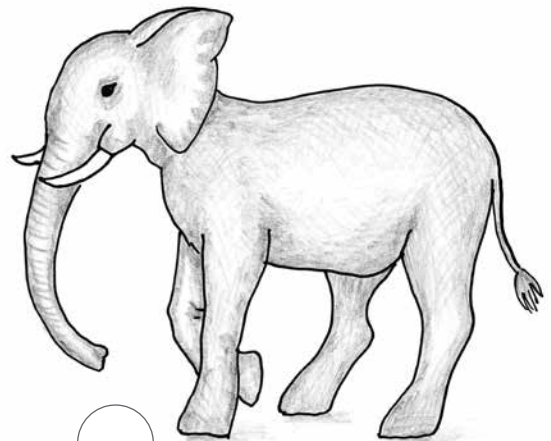
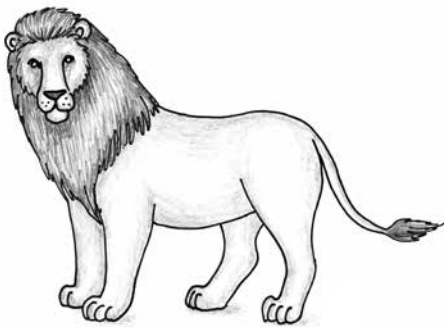
KROLL KODI

Õpetaja

-----

3. Kes oli karnevalil see loom?

Kirjuta pildi juurde õige number. (Vaata eelmisest ülesandest.)

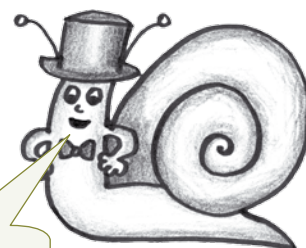
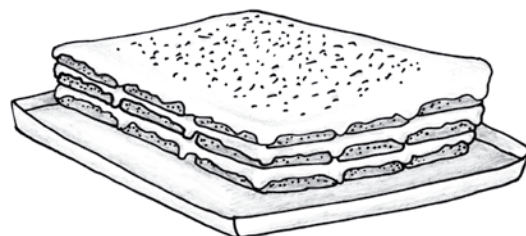
Emmele (lk 48)

Valmista emade-päevaks küpsise-tort. Loe. Toimi juhendi järgi.

Valmistamine:

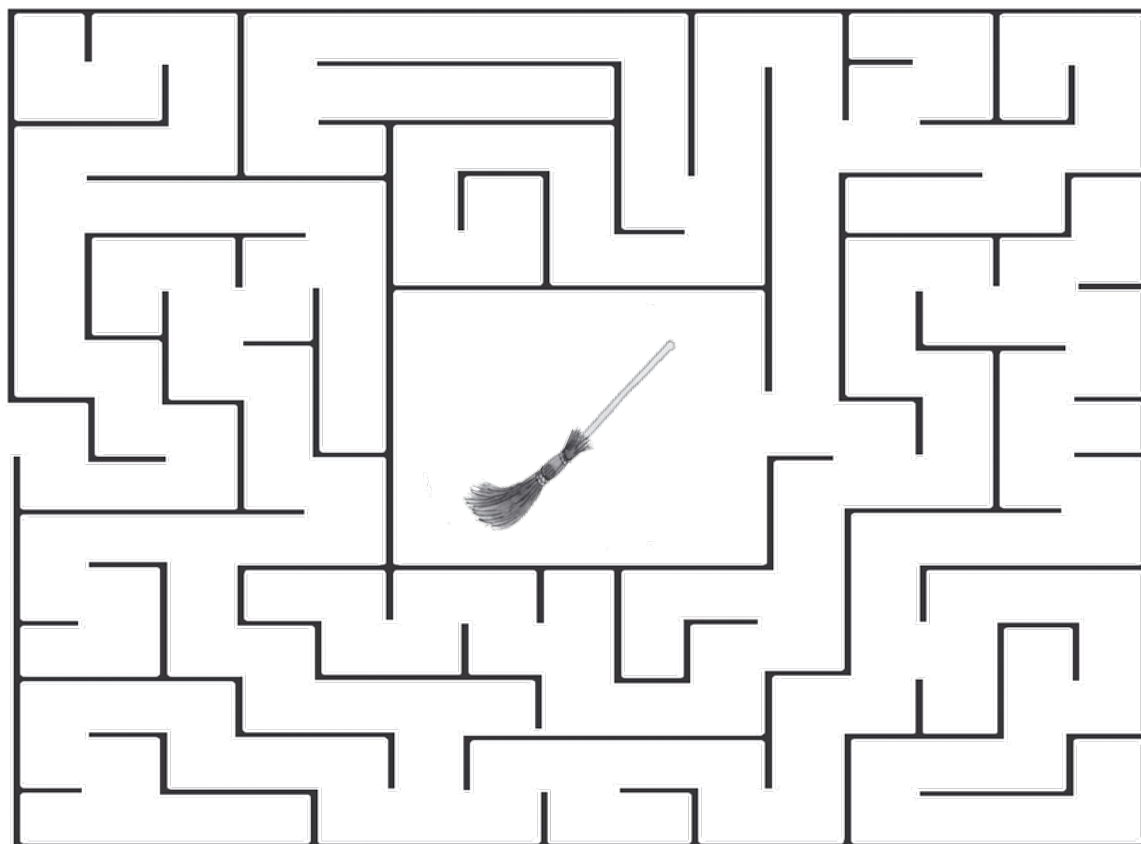
1. Võta kandik või suur taldrik.
2. Koori banaan. Suru banaan kahvliga puruks.
3. Lisa purustatud banaan hapukoorele. Sega.
4. Võta pakist üks küpsis. Kasta see korraks mahla sisse.
Aseta kandikule. Moodusta kuuest küpsisest esimene kiht.
5. Määri hapukoore-banaani segu küpsistele.
6. Taas leota küpsiseid mahlas ja lao nendest uus kiht.
7. Viimaseks kihiks jäta hapukoore-banaani segu.
8. Riivi ette-vaatlikult šokolaad.
9. Raputa šokolaad tordile.

TUBLI! ÜLLATUS EMALE ONGI VALMIS!

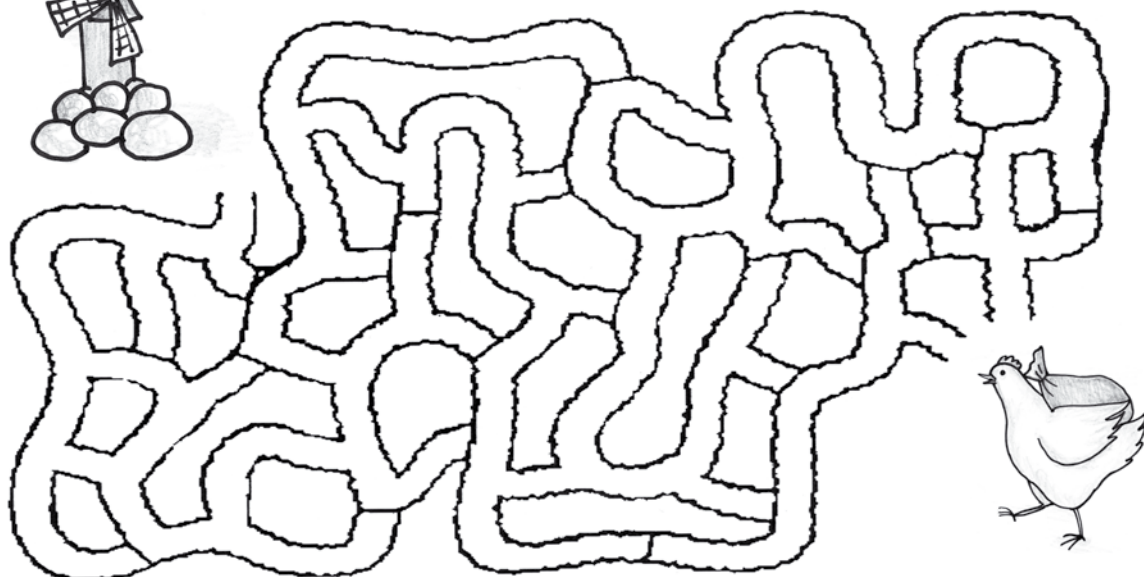
Töö teeb tuju heaks (lk 56)

Jussil kadus luud ära. Aita poisil luud üles otsida.

Kana, part ja hiir (lk 60)

Kuhu kana tahtis vilja-terad viia? Aita kanal leida õige tee.

Linnast ära (lk 70)

1. Leia tähe-ruudust vee-kogude nimetused. Otsi sõnu ↓ ja → .

ookean	J	Ä	R	V	I	K
järv	D	M	E	R	I	A
jõgi	O	O	K	E	A	N
tiik	T	I	I	K	O	A
oja	J	R	A	L	J	L
meri	J	Õ	G	I	A	P

2. Mis vee-kogud olid nimetatud luuletuses (lk 70)? Kirjuta.

Sisukord

Mida ma arvan? (tagasiside-leht õpilasele)	3
Kevad	
Kevad	4
Munade-pühad	8
Kuusik ja männik	10
Lõunamaa loomad	
Koolis toimub karneval	14
Kes see oli?	16
Lõvi ja hiir	20
Kaelkirjak	24
Nina ja sarv	28
Meie õpime	
Kõnelev paberitükk	32
Antsu lugu kassist	36
Kaks saia	40
Ploomikivi	44
Emmele	48
Osavad käed	52
Töö teeb tuju heaks	56
Kana, part ja hiir (I osa)	60
Kana, part ja hiir (II osa)	62
Võta jalad selga!	66
Linnast ära	70
Lisad	
Kaelkirjak	74
Loomade karneval	75
Emmele (küpsisetort)	77
Töö teeb tuju heaks	78
Kana, part ja hiir	78
Linnast ära	79

Euroopa Liit
Euroopa Sotsiaalfond

Eesti tuleviku heaks

Hariduslike erivajadustega
õpilaste õppevara arendamine

ISBN 978-9949-524-80-8

9 789949 524808